

Numer zawiera kupon ulgowy do kina „M U Z A” i „S T A R”

1939r.

Cena 30 gr.

GOŁOS

~~BIURO PAPIAŃSKI~~
MIEŚIĘCZNIK

RODZIMY I PAPIAŃSKI
NIEZALEŻNY • INFORMACYJNY • SPOŁECZNY • GOSPODARCZY

Rok I. (4)

MARZEC — KWIECIEŃ

Nr. 2-3.

1939.

PAPIEŻ PIUS XII

z okazji Świąt Wielkanocnych
udzielił światu Swe Ojcowskie
błogosławieństwo.

**Wytworne
Samodziały
dla pań i panów**

Burki, Kurtki i Pledy

„Leszczków“

Zakłady Rolniczo - Przemysłowe
Romana Żurowskiego

Łódź, ul. Piotrkowska 86. Tel. 222-02.

Skład drzwiczek hermetycznych kafli, przybory piecowe oraz roboty zduńskie poleca firma

Jan Ławacz
Spadkobiercy
Łódź, Sienkiewicza 34
telefon 119-30.

Chrześcijańska
Wytwórnia Bielizny

Janina Badek
Łódź, ul. Andrzeja 18/20
telefon 236-42

poleca: Koszule damskie, męskie, dziecięce, sportowe, fartuchy oraz bieliznę pościelową w dużym wyborze. Hurt. Detal

**Każda Piękna
Pani odwiedza**

Pracownię
kwiatów
sztucznych,
paciorków
i wyrobów
paciorkowych
firmy

Aleksandra

WOELFLE i S-ka

Łódź, Piotrkowska 118
I piętro Telefon 170-14

oooooooooooooooooooooooo

Wytwórnia Tkanin Metalowych, Plecionek i Parkanów Drucianych

Rudolf JUNG
Łódź, Wólczańska 151
Telefon 128-97.
Rok założ. 1894.

WYRABIAM:

Plecionki od 6 - 75 mm.
Ogrodzenia druciane kompl.
Tkaniny żelazne, ocynkowane, ocynowane, miedziane i mosiężne. Gazy miedziane do studzien i filtrów. Sita mosiężne miedziane i odlewnicze. Rabitz do robot betonowych i budowlanych.

oooooooooooooooooooooooo

Fabryka Listew do Ram i Tapet (Ram Owalnych) Oprawa Obrazów

J. Krężlewski
Łódź, Gdańska 101
Telefon 130-35

oooooooooooooooooooooooo

KSIĘGARNIA

i skład mat. piśmiennych

Edward Sass
Łódź, Rzgowska 45.

Maszyny Biurowe: „Continental” „Rheinmetall” „Triumphator” „Hungaria” „Elliott-Fischer”. **Kasy Rejestracyjne:** „National” **Powielacze Rotacyjne:** „Pelikan-Rotafix” Przybory i Meble Biurowe na składzie **Motocykle:** „B. M. W.” „Wanderer” „Express”

Wyłączne Przedstawicielstwo

ERWIN STIBBE

Łódź, Piotrkowska 130, telefon 245-60

Własne warsztaty reperacyjne zatwierdzone przez Izbę Rzemieślniczą w Łodzi

RUDOLF ROEMER

DAWNIEJ KAROL MOGK
ŁÓDŹ I, ULICA NAWROT 4

TELEFONY:

106-83 Biuro i mieszkanie
106-84 Sklep i Biuro

ROK ZAŁOŻENIA
1 8 7 5

Skład Artykułów Technicznych

Artykuły sanitarno-wodociągowe, kanalizacyjne i dla ogrzewań centralnych oraz kompletne urządzenia łazienkowe i klozetowe. Rury wszelkiego rodzaju. Armatury do pary i wody. Pompy ręczne, elektryczne i transmisyjne. Pasy transmisyjne wszelkiego rodzaju. Wyroby azbestowe i gumowe. Wyroby szmerglowe. Maszyny i narzędzia do wszystkich celów.

Roman Kostka - Zieliński
Artysta-Malarz — Grafik
Łódź, ul. Gen. Żeligowskiego 41-43

Reklama. Grafika użytkowa. Szkice, Projekty, Rysunki. Urządzenia wystaw i wnętrz. Sztandary. Sztuka kościelna i t. p. Malarstwo Stalugowe. Portrety

OTŁOS

MIESIĘCZNIK

NIEZALEŻNY • INFORMACYJNY • SPOŁECZNY • GOSPODARCZY

Rok I. (4)

MARZEC — KWIECIEŃ

Nr. 2-3.

RUDZIANIN

Czy istnieje rudzianin? Tak jak łodzianin, poznaniak lub warszawiak. Widząc liczną publiczność na urządzonych ulicach, codzienny tłok w tramwajach, kinach i dorywczych imprezach, ożywioną działalność licznych stowarzyszeń i nawet zaczątek opinii publicznej w postaci tej oto gazety w naszym mieście, postawmy sobie to pytanie i spróbujmy nań odpowiedzieć.

Czy istnieją rudzianie? Skąd się wzięli? Co wiąże te, licznie czasem występujące rzesze, w jedno to zbiorowisko które zwiemy Ruda. Co dają tej ziemi, którą zamieszkują i naodwrot jakie korzyści osiągnęli w swym mieście. Czy i jakie przyczyniają szkody interesom zbiorowości a może sami jakich krzywd doznają? Gdy przeprowadzimy te rozważania, uzupełniając je dociekami, co skłania nas do pobytu w Rudzie a co zniechęca, jakie są cechy najważniejsze naszych współobywateli, robotników, rzemieślników, kupców, przemysłowców, urzędników mężczyzn, kobiet i dzieci to może znajdziemy odpowiedź na postawione w tytule pytanie.

Najprostszą odpowiedzią byłoby stwierdzenie że ponieważ istnieje Ruda więc musi istnieć rudzianin. Jako tu urodzony członek gminy czy społeczności zapisany do księgi gminnej itd. Tak, ale skąd ich tak dużo? Ruda istniała jako folwark biskupi, wymieniana już przy lustracjach bodaj w XIV wieku. Była sobie —, a rudzian jakby nie było. A teraz jest ich podobno ze dwadzieścia tysięcy! Przecież wielu z nas pamięta że około roku 1900 było tu kilka pałacyków w parkach przy Czarnej Drodze, karczma „Kurak” na szosie pabianickiej, Oberman, Kamienica Dzieniakowskich na t. zw. Wolłowce i Stara Karczma na rozstaju dróg do Gatki

i Ksawerowa. Oprócz tego staw i dworek rządcy, na gruzach starej cukrowni rezydującego.—

Wszystkich rudzian było może kilkaset i to najczęściej latem.— Nie było nas — był las; na całym obszarze od Czarnej Drogi do Gaci.

I był dom rodzinny. Tam żyli prawdziwi wtedy rudzianie. Z pokolenia na pokolenie pracujący na folwarku biskupim, później królewskim, gajewskim, lewenbergowskim czy banku Natansonów. Najstarsza szlachta w naszym grodzie.—

A dzisiejsi rudzianie? Przywędrowali tramwajami. Ponieważ z 3-ch stron można było wejść do miasta: z Łodzi, z Rzgowa i z Pabianic więc też temi trzema szlakami szły fale kandydatów na rudzian.

Zjeżdżał sobie taki obywatel, czasem z żoną lub przyjaciółmi, w niedzielę popołudniu, za 3 kopiejki, w przedwojennej walucie, do „Kuraka” puszczał się na zwiady już dalej pieszo. Długo brodził po lesie, po polnych wertepach koło Góry Rudzkiej czy Neru, w towarzystwie takiego pana z planem lub najczęściej leśniczym ze dworu. Przyjechał dał zarobić obydwom karczmom po drodze i odjeżdżał. Ale po pewnym czasie donoszą mu z Rudy, że ten plac, co sobie już upatrzył, to zdrożał. Można było zarobić, a on taką okazję stracił. Jechał tedy raz drugi i trzeci już w dzień nawet powszedni; rzucał na moment inne interesy i zaspakajał swój głód posiadania. Więc pierwszy związek z Rudą kandydata na rudzianina to związek z ziemią. Później przyszła ludność lokatorska, bez ziemi, którą tymczasem rozdrapano. Taki posiadacz najczęściej niedługo się „budował” i zaczynał płacić podatki. Są to jego pierwsze związki

Widok „Marysina” ul. Staszica od ulicy Reymonta z 1923 r.

z gminą, ze zbiorowością. Za podatkami idą później „dobrowolne” świadczenia, potem urzędy które mógł pełnić (honorowe). Obywatel uczestniczył w zebraniach, wybierał, chodził na zgromadzenia i niespodzianie dla siebie z łodzianina, pabianiczanina, czy gaczaka robił się rudzianinem.

A później przyszło miasto. Miasto, które swego obywatela urabia na pewną indywidualność społeczną zwykle już dawno rozporządza znaczną własnością grupową o charakterze przede wszystkim materialnym. Wcielając daną jednostkę w zbiorowość gminną otacza ją siecią korzyści w postaci ulic, placów, ogrodów, gmachów publicznych, domów mieszkalnych, teatrów, muzeów, bibliotek, zakładów zdrowotnych i charytatywnych, urządzeń kanalizacyjnych, wodociągowych, gazowych, elektrycznych, tramwajów, autobusów itp oraz funduszy pieniężnych. Przy pomocy tych środków wyciska piętno na indywidualności i czyni z jednej — warszawiaka lekkomyślnego, poważnego poznaniaka, poetycznego lwowianina itd.

Ruda Pabianicka takim ideałem nie była. Daleko jej było do starych tradycji gminnych. Nie znaczy to jednak ażeby nasz kandydat na mieszczanina nie miał konkretnych korzyści i związków wyciskających nań swe piętno. „Obywatel” się wybudował, zamieszkał w Rudzie, nawet choćby lokator zaczął płacić podatki. Bezpośrednie, czy też z tytułu najrozmaitszych transakcji kupieckich pośrednio powiększał wpływy zbiorowe — tworzył wartość grupową. Już pierwsze pokolenie tych co osiedli w Rudzie bez światła a nawet czasem bez dojazdu do swej siedziby, w ciągu lat 20 tyle pracy i ulepszeń we własność gminną włożyło że dzisiejszy rudzianin już użytkuje różne zakłady, ulepszone chodniki, elektryczność, pocztę, komunikację, opiekę policyjną, lekarską, wsparcia a nawet zarobkuje w swem mieście. To co od miasta otrzymuje i to co miastu daje tworzy duszę naszego mieszczanina, gdyż z tych stosunków społecznych, klimatu i wychowania wytwarza się jego bezpośrednie zainteresowanie tworzącą się własnością grupy, uczucie lokalnego patryjotyzmu i dumy za podstawę mające pamięć o wyłożonych wysiłkach materialnych.

Stąd brak jakichkolwiek krzywd czynionych miastu przez obywatela. Mieszkaniec tutejszy, dawniej — czy tylko co osiadły, tu urodzony czy z sąsiedztwa się wywodzący nawet gdy nie posiada ani piędzi ziemi ani żadnego stanowiska trzyma się zdobytego prawa do osiadłości. Młodszy — przez wspomnienie miejsc zabaw dziecięcych — starszy przez obawę i niechęć do zmiany, wznoszą w grunt i tworzą rudzianina. Bo nie interes jak w innych miastach, skłania nas do pobytu w Rudzie Pabianickiej. Nie posady których tu niewiele do objęcia, Na tem pustkowiu jakim była Ruda czterdzieści — 30 lat temu nie mieliśmy przecież krewnych ani przyjaciół. A jednak... Tylko możliwość posiadania kawałka ziemi obok wielkiego miasta, urządzenie się na „własnych śmieciach” „choć ciano ale własno”, niezależność od wielkomiejskich skrępowañ i ciężarów skłoniły te liczne rzesze łodzian do wyjazdu nad Ner. A potem jedni przyciągają drugich. Brzydka Łódź, ze swemi jeszcze brzydszemi północno-zachodnimi przedmieściami, nie mogła być przecież magnesem dla coraz bardziej wznoszącego zaludnienia.

Prędzej Ruda do której nie trzeba się przedostawać przez staromiejskie ghetto. Do której przejazd kosztuje niewiele a w której jest i rzeka i staw jak jezioro i przestwór początkowy łąk i pagórków.

Że rudzianin trudno rozstaje się z swym miastem dowodem będzie mała stosunkowo liczba „dezerterów” wśród właścicieli. Czasem się słyszy że ten i ów coś sprzedał, że ma nas zamiar opuścić. A po niej jakim czasie widzi się go jak się buduje na drugiej ulicy. Gdy rudzianin pozbywszy się tego obiektu „do którego wciąż dokładał”, spotka na ulicach Łodzi czy Warszawy dawnego swego sąsiada, to nie może się on opędzić pytaniami „jak tam w Rudzie? Jak tam się powodzi a o wemu? A jak tam burmistrz, a N. czy żyje, a Kościół, a wyścigi! Przeklina godzinę w której wyjechał i z zazdrością w sercu patrzy na szczęśliwca zamieszkałego w jego Rudzie. Nie znałem takich którzyby zlorzeczyli naszemu miastu albo wyjeżdżali na zawsze rozżaleni.

Widok „Marysina” ul. Staszica z 1923 r. Na zdjęciu widoczna kamienica p. Müllerów i dzieci (chłopcy) p. K. Łapczyńskich

Przypatrując się pokolei dzieciom, mężczyznom i kobietom, pannom czy mężatkom robotnikom, urzędnikom czy kupcom stwierdza się pewne ogólne cechy dodatnie rudzianina. Między kupcami wśród których prawie że niema żydów nie słyhać o zarwaniach, bankructwach czy kradzieżach, Dobrze postawiona spółdzielczość reguluje oddawna ceny i daje dobre wzory do naśladowania. Urzędnicy nieliczni. Większość pracuje w Łodzi, ale jeżeli jest posiadaczem lub dzierżawcą jakiegoś domku z ogródkiem, reprezentuje zawsze oszczędnego ojca rodziny odmawiającego sobie wiele przyjemności wielkomiejskich, tak będących w pobliżu.— Nie słyzałem narzekań na rzemieślników. Owszem są tańsi jak Łodzi i nieraz mają stąd obstalunki i pracę. Niektórzy rozwijają stopniowo swe przedsiębiorstwa co jest dowodem solidności.— Robotnicy. Trudno jest ich wydzielić z ogólnej masy obywateli to nieraz taki posiadacz nawet większej polaci ziemi jest właśnie robotnikiem w fabryce. I on i jego żona. Albo ich dzieci. Albo był robotnikiem, oszczędzającym całe życie, aby sobie stworzyć pewniejszą egzystencję na własnym. Są skromniejsi w swych wymaganiach w życiu codziennym zapewne jak w Łodzi i zdaje się zdrowi moralnie. Objawów pijaństwa wielkomiejskiego mało i mało od tegoż pochodnych, jak rozpusta, zepsucie seksualne i nieślubne małżeńskie pożycie.

Większość rudzian jest religijna. Widzi się w kościołach sporo mężczyzn choć prawda, że parafie rudzkie obejmują i ludność wsi sąsiednich. Mężczyźni ubierają się dość starannie, większość

jednak z widoczną oszczędnością. Pań mało na ulicach. Specjalnie stroić się nie ma dla kogo. Ruda jest miastem robotników i tylko młodzież, jeszcze bezrobotna, ma czas spacerować po jedynym deptaku na ul. Staszycy. Kobiety, — i mężatki i panny latem siedzą po ogródkach przy domach, rzadziej na plażach nad Nerem, a najczęściej widzi się je zajęte dziećmi i gospodastwem. Ogół ludności nie jest jednak ze sobą dotąd zżyty. Prawie, że niema życia towarzyskiego nawet w tych sferach, które do życia tego są przyzwyczajone. Jest dużo Niemców nieulegających polonizacji, sztywnych i obojętnych, ale poza tem mieszkaniac Rudy to dobry typ polaka. Wstaje wcześniej bo musi zdążyć na tramwaj przed 4-tą, 6-tą czy 7 rano. Pracuje do późnej nocy, bo zwykle ma dwa zajęcia. Ma od początku rozbudowany wielce zmysł społeczny. Należy do 15-tu stowarzyszeń i związków w których stara się być czemś więcej niż członkiem. Bierze chętnie udział w uroczystościach narodowych i choć nie daje się porwać entuzjazmowi, ceni swych przywódców i chętnie słyha ich głosu.

Zdają sobie sprawę, że może zbyt idyllicznie i powierzchownie przedstawiłem warunki i kształtowanie się indywiduum o nazwie „rudzianina”. Kto łaskaw skrytykować — redaktor bardzo prosi, a nowoprzybywający kandydaci na rudzian, niech o tem wiedzą, że najpierw muszą zagrzebać się w swem gospodarstwie i trzeba dłuższego czasu, żeby na szerszy świat taki pan wyrzał. A gdy już wyrzy, wtedy okaże się rudzianinem.

Stefan Świdorski

Zarząd i Rada Miejska przy pracy.

Zgodnie z ustalonym planem robót inwestycyjnych, Zarząd Miejski w Rudzie Pabianickiej w roku bieżącym przystąpi do przeprowadzenia następujących inwestycji: wybudowanie drugiej połowy gmachu miejskiego przy ul. J. Piłsudskiego 7, celem powiększenia lokali biurowych; wybrukowanie i ułożenie chodników na ulicach: Szkolnej, Bolesława, Ewangelickiej; zniwelowanie usypanie nawierzchni żwirowej i ułożenie bortaików na ulicach: Kasprowicza, Kolejowej i Eugeniusza; skanalizowanie ulicy Harcerskiej, aby w ten sposób połączyć gmach nowobudowanej szkoły z kanalizacją przy ul. 1-go Maja, a nadto już w najbliższych dniach przystąpi do przedłużenia i należytego urządzenia miejskiego boiska sportowego przy ul. J. Piłsudskiego.

Tak oto przedstawia się w ogólnym zarysie program robót inwestycyjnych, które Zarząd Miejski w bieżącym sezonie zamierza zrealizować.

Rada Miejska m. Rudy Pabianickiej zakończyła prace nad budżetem miasta na rok 1939-40. Na ostatnich trzech posiedzeniach rada miejska m. Rudy Pab. przyjęła szereg uchwał związanych z budżetem, a na ostatnim posiedzeniu budżetowym uchwaliła budżet miasta na rok 1939-40 w wysokości 537,224 zł.

Budżet ten jak zresztą budżety z lat poprzednich jest wybitnie inwestycyjny.

W budżecie przewidziano: na inwestycje drogowe 194,830 zł; na dokończenie budowy szkoły 82,764 zł., na inne inwestycje 3,750 zł. na cele związane z inwestycjami jak konieczne kupno placu, kupno umeblowania do wykończonej szkoły ogółem — 19,565 zł., razem zaś na inwestycje złotych 300,909 zł., a zatem wydatki inwestycyjne wynoszą 56 % ogólnych wpływów budżetowych.

największy pod względem zbytu w woj. Łódzkim

Browar i Fabryka Kwasu Węglowego

Sukc. K. ANSTADTA

SPÓŁKA AKCYJNA

PIWA

**JASNE WYBOROWE
BAWARSKIE
CIEMNE — SŁODKIE**

Głos przedstawicieli Łodzi w Sejmie i Senacie

Senator dr. B. Fichna w dn. 24 ub. m. na senackiej Komisji Budżetowej wygłosił referat, którego część końcową przytaczamy:

„Jeżeli sęgniemy kilka lat wstecz, do smutnego i ciężkiego okresu kryzysowego, stwierdzić musimy, iż kryzys w pierwszym rządzie dotknął ludność polską i to aż w 90 proc. Siła nabywczą ludności, żyjącej z rolnictwa, zmniejszyła się według statystyki cen przemysłowych, niesłychanie. Zważyć dalej należy, że jeżeli chodzi o ludność, czerpiącą swe środki utrzymania poza rolnictwem, to znów 80 proc. ludności polskiej, to siły najemne. Kryzys w postaci bezrobocia i spadku płac i tutaj najboleśniej i najsilniej dotknął ludność polską.

A jak się dla naszego stanu posiadania przedstawia struktura społeczna w liczbach bezwzględnych. Obywateli czynnych i biernych samodzielnych, zatrudniających siły na emne mamy: narodowości polskiej — 260 tys., innych narodowości — 230 tys.

A znów czynnych i biernych samodzielnych, nie zatrudniających sił najemnych, mamy: narodowości polskiej 1,638,094 osób, innych narodowości 1,840,671 osób

Pracowników umysłowych narodowości polskiej 806 tys. Pracowników umysłowych innych narodowości polskiej 525 tys. Robotników fizycznych innych narodowości 880 tys.

Jeżeli chodzi o wyciągnięcia z tych cyfr wniosków, to są one jasne i proste:

45 proc. przemysłu i handlu hurtowego, 56 proc. rzemiosła i drobnego handlu znajduje się w rękach mniejszości narodowych. My za to znikomą posiadamy przewagę w dziale: robotnicy fizyczni, pracownicy umysłowi.

By życie polskie wszechstronnie oświetlić, uprzytomnijmy sobie jeszcze jeden fakt.

Polska jest przecież krajem rolniczym. Ludność rolnicza jest dzisiaj przedmiotem specjalnej pieczy i troski rządu. Frontem do wsi, oto hasło, które rozbrzmiewa poprzez całą Polskę.

Stwierdzamy, że dochód roczny 95 proc. ludności rolniczej nie przekracza 600 zł.

A jakim jest dochód roczny pracownika umysłowego, prywatnego czy też państwowego?

Względnie — jakim jest dochód roczny pracownika fizycznego? Też nie mamy się czym chwalić. Ogólnie i przez porównanie stwierdzamy, że nasz dochód społeczny jest o 50 proc. niższy niż dochód społeczny w Danii.

Polska — jakeśmy to na wstępie stwierdzili — jest krajem o poważnym odsetku dzieci i o dużym nasileniu młodzieży. Za co ma ogromna większość polskiego narodu narastające młode pokolenia wychować, kształcić, usamodzielniać?

A przecież rozwój gospodarczy kraju musi iść równoległe ze wzrostem dobrobytu obywateli i odwrotnie.

To też podniesienie możliwości zarobkowych szerokich mas i sił produkcyjnych Polski, następ-

nie — rozszerzenie granic Polski nie jako obszaru, ale jako warsztatu pracy jest najważniejszym zadaniem gospodarczym i społecznym. Posiada ono też wielkie znaczenie polityczne i socjalne. Dopiero po zrównoważeniu tych dwóch czynników: możliwości pracy z liczbą ludności zarówno istniejącej jak i narastającej będzie można budować lepszą przyszłość. Dochodzimy do tego rodzaju paradoksalnego stwierdzenia, że człowiek stanowi dziś obciążenie gospodarki polskiej, a powinien stać się największym jej bogactwem. I dlatego, mimo zupełnie widocznego w r. 1938 wzrostu zatrudnienia o 190 tys. sięgającego do 2,114 tys. zatrudnionych, nie możemy mówić o zadawalających w tej dziedzinie rezultatach.

Ministerstwo Opieki Społecznej specjalną musi u nas odgrywać rolę. Jego polityka obejmie sobą najsłabsze i — najsłabsze warstwy narodu. Miliony oczu na tę politykę są skierowane, a kwestia zdobycia sobie u szerokich mas zaufania, to jeszcze silniejsze powiązanie tak jednostki jak i wielkich rzesz narodu z Państwem. Ta na szeroką skalę zakrojona akcja społeczna, przynosząca w rezultacie państwu zdrowie fizyczne i moralnie obywatela, zapewniająca spokój socjalny, umożliwi narodowi osiągnięcie wielkich celów, realizowanie wielkich idei.

Skończyliśmy przegląd najważniejszych działów Ministerstwa. Musimy wyciągnąć z tego przeglądu pewne wnioski.

Należy stwierdzić, że polityka socjalna stale rozpiera nakreślone ramy, że życie stawia coraz nowe wymagania. A tym potrzebom trzeba iść naprzeciw, a nie stać w miejscu i wyczekiwać. Polityka socjalna, rozstrzygania i kierowania, a nie czekania i biadolenia.

Ministerstwo Opieki Społecznej przestało być ową skarbonką, która pieniądze zbiera po to, by je następnie w formie zapomóg wydawać. Nie jest też ono, jak to dawnymi było czasy, owym dzieckiem małym, które się chodzić uczy i bezradnie jeszcze rozgląda.

Ministerstwo nie może być odbiciem polskiej biedy i polskiej niezaradności; reprezentować musi więc tężyznę fizyczną narodu i jego moralne zdrowie. Nie opieka więc, ani żadna charytatywna, czy patronacka działalność. Ale pozycja czynna, ale akcja, ale na szeroką skalę programową polityka socjalna.

Gdy więc reorganizacja Ministerstwa zostanie przeprowadzona, wraz z nią musi przyjść nowa nazwa: Ministerstwo Spraw Społecznych.

Organizacja Ministerstwa Opieki Społecznej w roku sprawozdawczym nie uległa zmianie, dlatego też budżet Ministerstwa ma ten sam układ, co i w roku zeszłym. Jest on drugim z kolei podwyższonym budżetem o ogólną sumę 588,900 zł. Reprezentuje 2,6 proc. całego budżetu państwowego. Przedstawia się w cyfrach: dochody; 23,997,000; wydatki: 67,347,000 zł.

Proszę o przyjęcie budżetu bez zmian.

Na plenum Sejmu odbyła się dyskusja nad budżetem Ministerstwa W. R. i O. P.

Wszystkie bez wyjątku zagadnienia i problemy zaliczyć należy bezwątpienia do jednych z najważniejszych w Polsce.

Obraz rzeczywistości «oświatowej» w Polsce dała dyskusja.

Łódź, drugie miasto pod względem wielkości, a co za tym idzie i pod względem wszelkiego rodzaju potrzeb, więc i oświaty także, nie może być przez nikogo ignorowana.

Dał temu wyraz w przemówieniu na plenum Sejmu poseł m. Łodzi p. Józef Milewski.

Zabrał on głos w dyskusji nad budżetem Min. W. R. i O. P. między innymi precyzując na ten temat bolączki Łodzi w sposób następujący:

Józef Milewski, poseł na Sejm.

«Jako poseł z Łodzi muszę z tej trybuny przedstawić także żale i wymagania swoich wyborców.

Łódź jest drugim miastem co do wielkości w Polsce. Liczy 700 tysięcy mieszkańców. Miasto wyleżonej pracy i interesu, miasto o niespotykanej w Polsce strukturze ludności, miasto kontrastów — gdzie obok bogactwa i dobrobytu pałacowego — występuje nędza w suterrenach i na poddaszach.

Miasto to — gdzie ludność polską stanowią robotnicy, urzędnicy częściowo rzemieślnicy i wolne zawody, jest na przestrzeni całych dwudziestu lat niepodległego bytu niedoceniane i w wielu wypadkach krzywdzone. Łódź pierwsza w Polsce wprowadziła powszechny obowiązek szkolny, który mimo głębokiego kryzysu szkolnego, dzięki nadzwyczajnym wysiłkom Zarządu Miejskiego, ludności i nauczycielstwa, nie załamał się.

Robotniczo — pracownicza Łódź daje na Towarzystwo Budowy Szkół Powszechnych — rocznie około 100.000 złotych, a na pomoce naukowe dla szkół powszechnych około 200.000 zł. rocznie, ale ta robotniczo-pracownicza Łódź ma największe pretensje do Pana Ministra Oświaty.

Nie wiem, czy jest w Polsce drugie miasto tak pokrzywdzone pod względem szkolnictwa szczególnie średniego i wyższego.

Jeżeli porównamy odpowiednie cyfry to okaże się że jedna szkoła średnia państwowa przypada

w Krakowie, Lwowie i Warszawie na 9 tys. do 12 tys. mieszkańców, natomiast 700 tys. Łódź posiada zaledwie 4 średnie zakłady naukowe państwowe, czyli jedna szkoła przypada na 180 tys. mieszkańców.

Wyższego zakładu naukowego Łódź wogóle nie posiada i co gorsza na wiadomość o tym, że grono ludzi dobrej woli nie szczędząc pracy i środków materialnych, ma zamiar powołać do życia Akademię Lekarską w Łodzi, w różnych miejscach Polski powstają przeciwko temu protesty.

Co jest tego przyczyną?

W każdym razie nie obiektywna ocena tego zagadnienia z punktu widzenia potrzeb ogólnopolskich, a patriotyzm lokalny i subiektywna miłość własnego środowiska.

Poza tym w swoim przemówieniu p. Milewski omówił całokształt spraw oświatowych w Polsce, wskazując na fakt, że preliminarz wydatków Ministerstwa W. R. i O. P. na rok 1939/40, stwierdzić można, że preliminarz ten nie zawiera w ogóle żadnych danych, pozwalających się spodziewać jakiegokolwiek rzeczywistej poprawy sytuacji szkolnictwa.

Wobec wzmiankowanymi paruset latami w szkolnictwie średnim, które miały być uruchomione już w roku bieżącym, preliminarz nie wnosi nic nowego, żadnej zmiany w stosunku do stanu istniejącego. Wzrost wydatków tłumaczy się wyłącznie awansami, wynikającymi z zastosowania obowiązujących przepisów ustawowych. Przyrost etatów został zahamowany. Państwo nadal wstrzymuje się od udziału w budownictwie szkolnym, aparat szkolny nie rozbudowuje się stosownie do narastających potrzeb.

Wobec załamania się małego planu oświatowego, wobec groźby ponownego zaostżenia się kryzysu szkolnego, niebezpiecznego dla kultury narodowej i szkodliwego z punktu widzenia obronności Państwa, konieczne się staje podjęcie pracy nad wielkim planem oświatowym, który byłby realizowany przy pomocy środków nadzwyczajnych. Jeśli w budżecie zwyczajnym Państwa nie można znaleźć środków niezbędnych dla dźwignięcia szkolnictwa z upadku, trzeba sięgnąć do środków nadzwyczajnych. Nie wolno dłużej poprzestawać na ofiarności publicznej, jak to się dzieje dziś w odniesieniu do sprawy budowy szkół powszechnych, nie wolno pozostawać bezradnym wobec przybierającego z każdym rokiem na sile analfabetyzmu, wobec pogłębiającej się dysproporcji między potrzebami społeczeństwa i możliwościami ich zaspokojenia.

Utarło się zdanie, że w hierarchii potrzeb państwowych oświata stoi tuż obok obrony narodowej. Niestety, zdanie to — jakkolwiek dość często powtarzane przez przedstawicieli czynników rządowych, pozbawione jest realnej treści. W praktyce bowiem oświata znajduje się na jednym z ostatnich miejsc w hierarchii wydatków budżetowych. Jakże wyglądałaby nasza armia, gdybyśmy jej potrzeby traktowali tak jak traktujemy potrzeby oświaty?

W projekcie ustawy skarbowej na rok 1939/40 przewiduje się możliwość zwiększenia — w miarę uzyskania wystarczającego pokrycia z nadwyżek wpływów ponad kwoty preliminowane — wydatków na spłatę długów państwowych, na potrzeby wojska, na policję i K. O. P., na dopłaty na rzecz banków państwowych z tytułu konwersji pożyczek, wreszcie na subwencje udzielane przez Min. Przem. i Handlu,

Możliwości zwiększenia wydatków na potrzeby szkolnictwa nie przewiduje się.

W konsekwencji swego przemówienia poseł Józef Milewski złożył do łaski marszałkowskiej następujące wnioski:

1) Stwierdzając katastrofalną sytuację szkolnictwa w Polsce, zagrażającą obronności Państwa i przyszłemu rozwojowi kultury narodowej oraz niemożność należytego zaspokojenia potrzeb oświatowych normalnymi środkami budżetowymi – Sejm wzywa Rząd do natychmiastowego podjęcia prac nad ułożeniem wielkiego planu oświatowego, obejmującego wszystkie dziedziny oświaty publicznej. Plan ten ustalać powinien kolejność wykonania zadań, których rozwiązanie niezbędne jest dla całkowitego zaspokojenia potrzeb oświatowych Polski i wskazywać środki, przy których pomocy zadania te będą zrealizowane.

2) Wobec tego, że w tej chwili mamy przeszło 1500 małżeństw w szkolnictwie nie połączonych, których małżonkowie pracują w różnych miejscowościach, Sejm wzywa Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia do bardziej energicznej akcji w celu połączenia małżeństw.

3) Biorąc pod uwagę, że przenoszenie nauczycieli dla dobra szkoły mają dość często charakter polityczny, że masowość tych przeniesień w ostatnich latach naraża Skarb Państwa na znaczne niepotrzebne wydatki, że przenoszeni nauczyciele na podstawie

art 51 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli nie mają możności bronić się przez ukrytymi przed nimi zarzutami – Sejm wzywa Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do ograniczenia przeniesień nauczycieli dla dobra służby.

4) Z uwagi na to, że przeludnienie klas i przeciążenie pracą nauczycieli powoduje zwiększoną ilość zachorowań nauczycieli, że kwoty na ten cel nie zaspokajają potrzeb szkolnictwa w tej dziedzinie, co powoduje bądź zamykanie szkół (na wsi) bądź obniżanie poziomu szkolnictwa, Sejm wzywa rząd do zwiększenia kredytów na zastępstwa na chorych nauczycieli.

5) W celu umożliwienia choć częściowej poprawy sytuacji szkolnictwa – przede wszystkim powszechnego – w miarę polepszenia się sytuacji Państwa, Sejm postanawia zmienić brzmienie ustępu B. l. art. 6 ustawy skarbowej na okres od 1 kwietnia 1939 r. do 31 marca 1940 r. w sposób następujący:

«W ustępie B. l. art. 6 ustawy skarbowej po punkcie lit. e) dodaje się pod lit. f): «w części 13 we wszystkich paragrafach działów 4, 5, 6 rozdz. 1 i dz. 7 rozdz. 1». (t. zn. pokrycia z nadwyżek wpływów ponad kwoty preliminowane – wydatków również i na oświatę.)

Z powyższego widać, że przedstawiciele Łodzi na terenie Sejmu i Senatu bronią nie tylko interesów rodzinnego miasta, a obejmują całokształt zagadnień ogólnopolskich.

K.

30 kwietnia Wybory do Rady Miejskiej

Na murach miasta ukazały się obwieszczenia Głównej Komisji Wyborczej w Rudzie Pabianickiej w których podano, że na podstawie art. 18 ustawy z dnia 16. VIII. 1938 r. o wyborze radnych miejskich (Dz. U. R. P. Nr. 63, poz. 480) oraz zgodnie z zarządzeniem Starosty Powiatowego w Łodzi z dnia 25 marca 1939 r. Nr. S. 1/39 o zarządzeniu wyborów radnych miejskich, Główna Komisja Wyborcza podaje do powszechnej wiadomości, że miasto Ruda Pabianicka zostało podzielone na 4 okręgi wyborcze i 8 obwodów głosowania.

Lokal Głównej Komisji Wyborczej: ul. Piłsudskiego Nr. 7 (lokal Zarządu Miejskiego) Godziny urzędowania Głównej Komisji Wyborczej: codziennie od godz. 17-ej do 21-ej w dniach od 7. IV. 1939 r. do 16. IV. 1939 r. w godz. od 17-ej do 21-ej w lokalu Głównej Komisji Wyborczej wyborcy mogą zgłaszać listy kandydatów na radnych.

Okręg Nr. I.

posiada 6 mandatów i 2 obwody głosowania.

Liczba wyborców uprawnionych do zgłoszenia listy kandydatów co najmniej 25 wyborców Lokal Okręgowej Komisji Wyborczej: Nr. 1 ul. Staszica Nr. 78 (Lokal Rudzk. Tow. Sportowo-Gimn.)

Godziny urzędowania Okręgowych Komisji Wyborczych codziennie od godz. 17-ej do 21-ej.

Obwód Nr. 1 obejmuje ulice: Antoniny, Bema, Bolesława, Brzeźna od rzeki Olechówki do ul. Garapicha, Chłopickiego, Franciszka, Familijna, Garbarska, Hangarowa, Jagiellońska, Kresowa, Lotnicza, Łódzka, Niecała, Ogrodowa, Policyjna, Prądyńskiego

Poniatowskiego, Powiatowa Polna, Pusta, Portowa, Rackicka, Rajska, Sowińskiego, ul. Staszica od Nr. 1 do 53 i od Nr. 76 włącznie, Świętojańska, Szkolna, Toruńska, Zółkiewskiego.

Obwód Nr. 2 obejmuje ulice: Alojzego, Błatycka, Dąbrowskiego, Dworcowa, Euganiusza, Gnieźnieńska, Fabryczna Hallera, Kasprowicza, Kolejowa, Lipowa, 3 Maja, Mostowa, Orzeszkowej, Paderewskiego, Emilii Plater, Podrzeczna, Podulska, Północna od Nr. 1 do 13-a i od Nr. 2 do 12 wł. Pomorska, Poznańska, majr. Rago, ks. Skorupki Skwerowa, Śląska, Wysockiego, Węglowa.

Okręg Nr. II.

posiada 7 mandatów i 2 obwody głosowania.

Lokal Okręgowej Komisji Wyborczej: ul. Piłsudskiego Nr. 7 (lokal Zarządu Miejskiego.)

Obwód Nr. 1 obejmuje ulice: Błotna, Brzeźna, Daszyńskiego, Ewangelicka, Garapicha, Harcerska, Hoffmanowej, Kanałowa, Kochanowskiego, Łączna, 1 Maja, Morawska, Nowa-Krótką, Ordoña, Piastów, Pierackiego, Piwna, Przybyszewskiego, Regeera, Reymonta, Reytana Słoneczna, Ks. Teodorowicza, Targowa, Wieniawskiego, Wielkopolska, Wiśniowa i Zielona.

Obwód Nr. 2 obejmuje ulice: Andrzeja, Dolna, Jaszczółta, Jerzego, Joanny, Legionów, Leśna od Nr. 1 do Nr. 15 i od Nr. 2 do Nr. 16 włącznie Piłsudskiego od Nr. 1 do Nr. 17 i od Nr. 2 do 24 włącznie, Pawła, Rzewskiego, Rodziewiczówny, Starorudzka od Nr. 1 do Nr. 21 i od Nr. 2 do Nr. 26

wł. Staszica od Nr. 65 do końca i od Nr. 78 do końca.

Okręg Nr. III.

posiada 5 mandatów i 2 obwody głosowania.

Lokal Okręgowej Komisji Wyborczej: ul. Piłsudskiego Nr. 58 — lokal szkoły powsz. Nr. 4.

Obwód Nr. 1 obejmuje ulice: Brzozowa, Grotgera, Górna od Nr. 1 do 13 wł. i od Nr. 2 do Nr. 12 wł. ul. Gdyńska, Heleny, Karpacka, Kopernika, Krótka, Leśna od Nr. 22 do końca i od Nr. 19 do końca, Łąkowa od Nr. 1 do Nr. 9 włącznie i od Nr. 2 do Nr. 10 włącznie, Marii, Matejki, Nowa, Mościckiego, Narciarska, Nowo-Browarna, Piłsudskiego, od Nr. 19 do Nr. 29 wł. i od Nr. 26 do 58 wł. Olimpijska, Orla, Podwale, Poprzeczna, Południowa, Pańska, Śródmiejska, Szymanowskiego, Starorudzka, od Nr. 23 do 55 wł. i od Nr. 28 do 56 wł., Traugutta, Tatrzańska, Wigury, Wawelska, Zwirki od Nr. 1 do 13 wł. i od Nr. 2 do Nr. 10 wł.

Obwód Nr. 2 obejmuje ulice: Aleksandra, Biała, Boczna, Graniczna, Górna od Nr. 15 do końca i od Nr. 14 do końca, Grunwaldzka, Hoża, Jadwigi, Jagiełły, Łąkowa od Nr. 11 do końca i od Nr. 12 do końca, Północna od Nr. 15 do końca i od Nr. 14 do końca, Sokola, Średnia Wschodnia, Zachodnia, Zwirki, od Nr. 15 do końca i od Nr. 12 do końca.

Okręg Nr. IV.

posiada 5 mandatów i 2 obwody głosowania.

Lokal Okręgowej Komisji Wyborczej: ul. Zagłoby Nr. 6 — lokal szkoły powszechnej Nr. 2.

Obwód Nr. 1 obejmuje ulice: Anieli, Al. Kościuszki, Brodzka, Browarna, Cmentarna, Długa, Działowa, Goplana, Jasna, Konna, Kordeckiego, Kościelna, Krzywa, Ksawerowska, Mała, Murawy, Obywatelska, Placowa, Prusa, Pucka, Sienkiewicza, 6.

Sierpnia, Sportowa, Sporna, Szopena, Tyna, Wiejska, Wierzbowa, Wybickiego, Wyścigowa, Zagajnikowa, Zastawna, Zarzeczna, Żabia, Żytnia.

Obwód Nr. 2 obejmuje ulice: Bogusławskiego, Białowieska, Batorego, Chłodna, Ciepła, Dolina, Szwajcarska, Feliksy, Jakuba, Krańcowa, Letnia, Limanowskiego, 11-go Listopada, Łowicka, Magistracka, Mazowiecka, Magdaleny, Mazurska, Miejska, Mickiewicza, Moniuszki, Namysłowskiego, Niska, Nowo-Letnia, Okopowa, Piłsudskiego od Nr. 33 do końca i od Nr. 60 do końca, Piramowicza, Podhalańska, Poleska, Przejazd, Polesie, Sosnowa, Słowackiego, Świętokrzyska, Strzelców, Swierkowa, Starorudzka od Nr. 57 do końca i od Nr. 58 do końca, Skłodowskiej-Curie Trudna, Tymienieckiego, Wojenna, Wołyńska Wolna, Zagłoby i Zeromskiego.

Spisy wyborów uprawnionych do głosowania wyłożone będą w lokalu Okręgowej Komisji Wyborczej, począwszy od dnia 12. IV. 1939 r. do 16. IV. 1939 r. włącznie w godz. od 10 do 12-ej i od 17 do 21-ej. W czasie wyłożenia spisu każdy wyborca okręgu wyborczego miasta ma prawo przeglądać spisy wyborców swego okręgu, oraz wnosić do Okręgowej Komisji Wyborczej uzasadnione reklamacje z żądaniem dodatkowego wpisania, lub skreślenia ze spisu.

Spisy wyborców będą wyłożone w lokalu okręgowej Komisji od dnia 12 kwietnia 1939 r. nieprzerwanie przez dni 5 w godzinach od 10 do 12-ej i od 17 do 21-ej.

Podczas wyłożenia spisów każdy obywatel, mający prawo wybierania, może je przeglądać robić z nich wyciągi, oraz wnosić reklamacje.

Do głosowania będą uprawnione tylko osoby, wpisane, do ustalonego ostatecznie spisu wyborów.

A więc 30 kwietnia wszyscy spieszymy do urn wyborczych!

Rudzki Klub Sportowy

Ruda Pabianicka jako młode, nowopowstałe miasto — już w drugim roku swego istnienia (1924) zdobyła się na pierwszą placówkę sportową skupiającą młodzież polską p. n. „Rudzki Klub Sportowy”. Zebrało się wówczas grono ludzi dobrej woli i stworzyli klub „R. K. S.”. Nie pamiętam wszystkich nazwisk tych, którzy byli założycielami, wiem, jak wynika z pozostałych dziś już kart protokołów, między innymi byli tam: pp. Wł. Fuks, W. Jaguś, Aleksander Grzybowski, Edward Bielawski, Edward Klisz i wielu innych.

Przez minionych lat piętnaście R. K. S. przechodził różne koleje losu; przeżywaliśmy chwile radości, tryumfu i wesela; były także okresy smutne, przygnębiające, w Klubie świeciła pustka, prócz wiernych i oddanych jedenastu graczy nie było nikogo. Warunki materialne, brak środków finansowych i ogólna apatia, jaka ogarnęła młodzież i starszych, stały na przeszkodzie realizacji niekiedy pięknych i wzniosłych myśli poszczególnych zarządów z minionych lat.

A społeczeństwo Rudy Pabianickiej, jak wczoraj, tak i dziś nie spieszy z pomocą tej jedynej polskiej placówce sportowej i nie wykazuje zbytnio

wielkiego zainteresowania wychowaniem fizycznym i moralnym swej Młodzi. Smutne to — zaiste — lecz prawdziwe. A spójrzmy na odcinek pracy sportowej Rudzkiego Towarzystwa Sport-Gimn. —

Aleksander Jakubowski, skarbnik R. K. S.

Piętnaście lat walki, walki trudnej, ciężkiej i zmudnej przetrwalismy na posterunku, broniąc polskości, honoru i barw naszego Klubu z nadzieją i wiarą, że Jutro do nas należy. Z okazji jubileuszu 15-lecia istnienia klubu, zarząd postanowił, ze skromnych zasobów pieniężnych i ofiar społeczeństwa (chyba tym razem się nie zawiedziemy) — ufundować sztandar — zwierciadło godności, powagi i symbol naszej organizacji i nadać Honorowe Odznaki Klubowe założycielom i członkom sekcji piłkarskiej, który mają za sobą 10-cio letni okres nieprzerwanej pracy. W ubiegłym roku (1938) klub nasz utracił wielu członków, zarząd ustąpił, nastąpił chaos i „bezkrolewie” — placówka nasza chyliła się ku upadkowi... W tym czasie znalazło się kilku ofiarnych ludzi, którzy z zaparciem siebie zakasali rękawy i wzięli się ponownie, do tej, tak często, niewdzięcznej pracy społecznej — a wszystko to w imię dobra klubu i honoru polskiej młodzieży sportowej naszego miasta, dbając aby za wszelką cenę R. K. S. utrzymać na przysługującym mu pierwszym miejscu.

Po gruntownej reorganizacji zarząd ukonstytuował się następująco:

Grzybowski A. — prezes, Rakowiecki L. — wice-prezes I, Lubecki St. — wiceprezes II, Nor-

bert A. — sekretarz, E. Bielawski — z-ca sekr., Aleksander Jakubowski — skarbnik i kierownik sekcji piłkarskiej, Łyszkowski Michał — z-ca skarbnika, Ksawery Fuks — z-ca kier. sekcji piłki nożnej. Czł. zarządu: Kubasiewicz i L. Piesiak.

Jeśli zamierzenia obecnego zarządu dadzą się zrealizować to dla naszego klubu rok 1939 jako jubileuszowy obfitować będzie w wiele uroczystości sportowych. Między innymi po za poświęceniem sztandaru, będzie zaproszenie do gry w/g opracowanego kalendarzyka znanych drużyn zamiejscowych jako to: „Concordia”, „Tomaszowianka”, W. K. S. „Skierniewice”, „Skierniewiczanka”, P. T. C. i wiele innych.

Obecnie pod względem gry i uzdolnienia RKS. jest na drugim miejsc w klasie B., a tuszymy na dzieje, że w niedalekiej przyszłości przejdziemy do klasy A., gdyż ambicją naszą jest pokonać jedyne go konkurenta w postaci drużyny „Kruszender” — Pabianice, Zależne jednak to jest w lwiej części od naszego społeczeństwa, które w miarę sił i możliwości winno nam przyjść z pomocą moralną i materialną, bowiem zadaniem naszym jest nie frazeologia, lecz hartować ciało i ducha polskiej młodzieży — do której przyszłość Polski należy!

Aleksander Jakubowski

„Kropla Mleka“

Tow. Opieki na Matką i Dzieckiem «Kropla Mleka» w Łodzi z roku na rok rozszerza teren swej działalności przez otwieranie nowych stacyj-oddziałów. Między innymi uruchomiona została stacja X-ta tegoż Tow. w Rudzie Pabianickiej przy ul. Staszica 100.

Opiekunką X-oddziału jest p. Katarzyna Horakowa (juniorowa), która każdą wolną chwilę poświęca nad ulepszeniem i udoskonaleniem tej, tak długo oczekiwanej i niezbędnej dla świata pracy placówki; przeprowadza osobiście inspekcję na miejscu u matek, udaje się do domów na poddasza i sutereny, bada stan materialny i higieniczny, by

Z poświęcenia lokalu St. X „Kropli Mleka“

Siedzą od lewej pp. — 4-ta z kolei Dr. E. Winiarzowa, D-rowsa Marzyńska, A. Horakowa (seniorowa), K. Horakowa (juniorowa), stoją od lewej — Dr. Marzyński (junior), Dr. Marzyński (senior), D-rowsa Marzyńska (juniorowa), Dr. Ritt, higienistka, Ordyńska, Dyr. Willi Herke, Kier. H. Dubasowa, pułk. Vogel i inni.

Gwiazdka urządzona przez St. X dla dzieci z 1938 r. Siedzą od lewej — pp. insp. Demsowa, Dr. E. Winiarzowa, Katarzyna Horakowa (juniorowa), stoją od lewej — pp. Neumanowa, Turkówna, H. Dubasowa oraz matki i działwa, której wręczono „gwiazdkę” podarki przez dyr. „Kropli Mleka”.

potrzebującym przyjść z pomocą i ulżyć doli malusinskim. Stacja mieści się w 3ch pokojowym lokalu (ekspedycja-rozdawnictwo, biuro-poczekalnia, i gabinet lekarski) i zaopatrzona jest w lampę kwarcową z której mogą korzystać dzieci na skutek ordynacji lekarza. Czynnosc komorniamy dotychczas wynosi rocznie zł. 500 i pokrywamy jest następująco: przez firmę A. Horak s. a. złotych 250, Srowie L. Müllera zł. 100, «Pierwsza» zł. 100, i «Rudzka Przędza» zł. 50. Jak nas informuje kierowniczka oddziału p. Helena Dubasowa, ze względu na stale zwiększającą się

frekwencją dotychczasowe pomieszczenie jest za szczuple i Zarząd Twa poczynił już starania w kierunku powiększenia lokalu. Stacja X-ta «Kropki Mleka» opiekuje się dziećmiemowlętami do lat 2ch. W chwili gdy o tym piszemy z dobrodziejstw tych korzysta około 300 dzieci, z czego za sto pięć (105) kosztu w sumie zł. 20.000 ponosi rocznie firma A. Horak, a za pozostałe – 28 dalszych zakładów przemysłowych nie tylko miejscowych, lecz i z Łodzi, szereg matek prywatnych, za 10 dzieci płaci T-wo i wreszcie za ostatnich kilkanaście biednych matek pokrywa p. Katarzyna Horakowa (juniorowa) z własnych prywatnych funduszy, za co w imieniu tych biednych niemowląt i ich matek na tym miejscu wyrażamy jej najgłębsze uznanie. Dzieci matek pracujących otrzymują jednorazową «wyprawkę». Badanie lekarskie dzieci odbywa się w lokalu przy ul. Staszica 100 trzy razy w tygodniu t. j. W poniedziałki, środy i piątki w godzinach od 10–11tej rano. Godnym podkreślenia i pożałowania jest fakt że bardzo wiele matek nie zgłasza się do Stacji i nie

wykorzystuje przy służących im dobrodziejstw wynikających ze zdobytych praw socjalnych.

Niezależnie od wydatków związanych utrzymaniem stacji «Kropki Mleka» firma A. Horak s. a. rok rocznie przeznaczają dziesiątki tysięcy złotych na cele społeczne i harytatywne. Między innymi firma ta od 1932 r. w okresie od m-ca grudnia do maja własnym sumptem uruchamia «kuchnię dla bezrobotnych» gdzie bezrobotni w liczbie przeszło 4000 osób dziennie otrzymuje gorące, i smaczne obiady.

Podajemy do wiadomości, że

Biblioteka Miejska

czynna jest we wtorki i piątki
od godz. 16-ej do 18-ej
w lokalu Zarządu Miejskiego
przy ul. Piłsudskiego Nr. 7
Do wyboru 2300 tomów

Z życia Zw. b. Ochotników Armii Polskiej

Z pośród szeregu organizacji b-wojskowych o znaczeniu historycznym, skupiającej w swych szeregach wszystkich tych, niepodległościowców, którzy w najgorętszych dla kraju chwilach, bez względu na stan i wiek na zew własnego sumienia stanęli w zwartym żołnierskim szeregu, gotowi złożyć w ofierze Ojczyźnie wszystko co najdroższe a nawet życie i krew własną znaczyli granice Rzplitej-to Zw. b. Ochotników Armii Polskiej. Jest to najmłodsza organizacja naszego grodu. Powstała jej datuje się od m-ca

Bellejewski Marcin-prezes *Chojnacki Ignacy*-viceprezes, *Dietrich Stefan*-sekr., zca sekre. i bibliotekacz por. *Rybak Józef*, St. *Stachurski*-skarbnik, *Kazimierz Kieszkowski*-zca skarbnika, *Kiela Franciszek*-gospodarz. i mgr. por. *Korzeniowski Witold*-komendant związku.

Praca, cel, i zadania związku oparte są wyłącznie na ideologii Wielkiego Budowniczego Polski *Józefa Piłsudskiego* i następcy Jego Marszał *E. Smigłego-Rydzę*, a zatem wychowanie członków w duchu patriotycznym, pogłębianie wiedzy wojskowej i gotowość służenia Ojczyźnie w każdej potrzebie. Dowodem tej gotowości bronięcia granic Najjasniejszej Rzpltej zbrojnym ramieniem jest między innymi jeszcze jeden fakt historyczny z pamiętnych dni wrzesniowych 1938 r. w czasie, gdy rozgrywała się walka o «parcelację Czechosłowacji» i przywrócenie przastarej ziemi polskiej -Zaolzia do macierzy, wtedy to nikt inny, jeno Związek b. Ochotników A. P. na terenie tuł. miasta zajął się werbunkiem kompanii ochotników w sile 115 ludzi, w tym 2 oficerów, 19 podof. i 94 szeregowych, (jedna kobieta) i takową przekazał do

Ignacy Chojnacki
viceprezes Zw. b. Ochotników Armii Polskiej
oddz. w Rudzie Pab.

kwietnia 1938 r. Pierwsze org. zebranie zwołane zostało przez Aleks. Walla, Ludwika Sicinskiego i Edwarda Klisza i odbyło się w lokalu Zw. Podof. Pezerwy w Rudzie Pabianickiej przy ul. Staszica 75. Pamiętne to dla naszej organizacji zebranie obecnością swą zaszczytli: *Pawlak Stefan*-kurator Zw. B. Ochotn. A. P. w Łodzi i *Lisiak-Lisiecki* wicekomendant Dziś po dwunastu miesiącach istnienia Związek liczy ponad stu członków w tym oficerowie, podof. i szeregowi rezerwy.

Jak wspominałem na wstępie członkami związku są i mogą zostać tylko b. uczestnicy walk o Niepodległość ujarzmionej naonczas Ojczyzny, którzy wstąpili jako ochotnicy w latach 1914–1921 (nie wyłączając powstań śląskich). Władze Związku stanowią:

Ćwiczenia polowe Zw. b. Ochotników Armii Polskiej w Rudzie Pabianickiej.

Cwiczenia na strzelnicy oddz. Zw. b. Ochołników w Rudzie Pab.

dyspozycji Komendy Grupy Łódz-„Ochołniczego Korpusu Zaolziańskiego.”

W roku bieżącym organizacja nasza obchodzić będzie uroczystość poświęcenia nowoufundowanego sztandaru-symbolu honoru, walk minionych i gotowosci naszej obronnej żołnierskiej postawy na *Dziś i Jutro!*

Akt uroczystego poświęcenia sztandaru odbędzie się w dniu 16 kwietnia r. b. w kościele parafialnym sw. Józefa w Rudzie Pabianickiej na którą to uroczystość zaproszone zostaną wszystkie pokrewne organizacje, b. wojskowych Okręgu Łódzkiego.

Protęktorat nad uroczystością poświęcenia sztandaru łaskawie przyjął raczyli: *Biskup Wł. Jasinski, J. W. P. Starosta mgr. Fr. Denys,* i prezes Zarządu Głównego *generał Bohaterewicz.*

Sztandar nasz ufundowany został z inicjatywy wice-prezesa ob. Ignacego Chojackiego i jest rezultatem li tylko wyjątkowej Jego mozolnej i wytrwałej z zaparciem siebie pracy dla dobra Związku. Ob. wiceprezes Ign. Chojacki każdą chwilę i czas wolny od zajęć zawodowych poświęca naszemu Związkowi, by takowy podciągnąć «wzwyż» i znany jest z nieustrudzonej pracy społecznej w szeregu innych jeszcze organizacji na tuł. terenie.

Zyczyć sobie należy, by każda z organizacji posiadała w swym gronie tak niespożyte, nieustrudzone i zawsze pełne zapału poświęcenia dla pracy związkowej jednostki jaką jest u nas Ob. wiceprezes Chojacki.

Jednym z jaważniejszych i bolesnych zarazem problemów, które stają przed nami do rozwiązania jest zatrudnienie dwunastu ludzi, którzy nie mają co

Cwiczenia polowe Zw. b. Ochołników Armii Polskiej oddz. w Rudzie Pab.

wziąć do rąk ani do ust. Są to ludzie pracy, ludzie których zasług nikt kwestionować nie może, gdyż legitymują się oryginalnymi dokumentami wojskowymi, a nie «zaświadczeniami notarialnymi» o udziale w walkach o niepodległość i mocarstwowość Ojczyzny. Ludzie ci dziś pozbawieni są pracy i chleba. *Natym miejscu apelujemy do P. P. Pracodawców o zatrudnienie tych dwunastu ludzi, aby w ten sposób ich rodzinom zapewnić egzystencję i by jako szermierze walki, rękoma swymi, które twardo dzierżyły karabin-znacząc granice Najjasniejsze Rzplitej-mogli nadal przy wyznaczonym warsztacie pracować nad Jej polegą Gospodarczą.*

Kiejstut Żmurło

Związek b. Ochołników Armii Polskiej w Rudzie Pabianickiej podaje do wiadomości członków i osób zainteresowanych, że lokal związku mieści się przy ul. 1-go Maja 23 (dom Giblera G.) i sekretariat czynny jest w poniedziałki, środy, i soboty od godz. 19-21.

Zarząd.

Przez znawców polecane pierwszej jakości i dobrci napoje owocowe — gazowe

Chrześcijańskiej fabryki wód gazowych

O. WEISS ŁÓDŹ — CHOJNY
ul. Paradna 85, tel. 207-88

Spec. »Kwas owocowy«, »Oranżada«, »Jałowiec«
Na miejscu rozlewnia octu z F-my G. Keilich
oraz reprezentacja browaru Sukc. K. Anstadta.

modne, tanie i dobre

Materiały
ubraniowe
polowe
CHUSTKI,
PLEDY, KOCE
KOŁDRY

HURT

DETAL

Krystjan

poleca

Wutke

Wł. A. WUTKE

ŁÓDŹ *Piotrkowska 157*
Piotrkowska 307

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Wspomnienie o ś. p. Adolfie Wagnerze

W dniu 17 marca r. b. rozstał się z tym światem obywatel rudzki ś. p. Adolf Wagner. Życie swoje, spędzone w Rudzie Pabianickiej, w dużym stopniu poświęcał pracy społecznej, dlatego śmierć jego wzbudziła powszechny żal rudzian. Ś. p. Adolf Wagner umarł mając lat 72. Przed 30 tu laty, w pełni sił męskich, osiedlił się z małżonką na tułtejszym kawałku ziemi, żeby ją uprawiać i tu pracować na życie. Założył on wzorowy sad i stawy rybne. Niedługo wybucha wojna. Ś. p. Adolf Wagner oddaje natychmiast swoje zdolności, czas i siły gromadzie, której zaufaniem cieszył się już od samego początku będąc członkiem Zarządu pierwszej kasy pożyczkowej w Rokiciu. Z chwilą odejścia rosjan staje na czele Komitetu Budowy pierwszego Kościoła Rz. Kat. Dzięki jego ofiarnej pracy wkrótce zostaje zebrana potrzebna suma i zadatkowany 10 morgowy obszar ziemi nad rzeką pod przyszły kościół. W sierpniu 1914 w rozgardiaszu wojny stawia już ś. p. Adolf Wagner dzisiejszą prowizoryczną kaplicę. W roku 1915-tym zostaje członkiem Miejscowej Rady Opiekuńczej. Prowadzi roboty około wykończenia kościoła i z ramienia poznańskiego komitetu niesienia pomocy biednym czuwa nad „tanią kuchnią” dla rodzin pozabawionych ojców i jakichkolwiek zarobków. Należy do gminnego komitetu aprowizacyjnego, do komitetu zabiegającego się o utworzenie parafii i cmentarza. Wszędzie czynny, ofiarny gdy potrzeba i pełny chęci stworzenia z Rudy przyszłego miasta. Jest jednym z obywateli, co przyczynił się do urządzenia poczty. Należał do gminnego komitetu szkolnego, który w latach 1915—1918 utrzymywał pięć pierwszych szkół powszechnych w Rudzie Pabianickiej, w Gatce, Chocianowicach i Chachule. Obowiązki honorowe, które mu społeczeństwo rudzkie chętnie i z zaufaniem powierzało wypełniał zawsze skrupulatnie dokładając sił i własnych środków.

Z chwilą utworzenia miasta i pierwszej Rady Gminnej odchodzi na dobrze zasłużony odpoczynek do swoich osobistych prac, lecz zawsze chętny służył radą i pomocą najbliższym i dalszym sąsiadom.

Wszyscy Go bardzo cenili za uczynność i dobroć. Całe starsze społeczeństwo rudzkie, które widziało Jego wysiłki i rezultaty pracy z żalem odprowadziło śmiertelne szczątki ś. p. A. Wagnera na cmentarz w Rudzie Pab. i długo wspominać będzie Jego charakterystyczną jowialną postać, niezawodny humor staro-szlachecki i zdrowy zmysł życiowy.

S. Swiderski.

Ś. P. Teofil Nowak

Dnia 13 marca 1939 r. zasnął snem wiecznym znany i ogólnie ceniony przez Zw. Rz. Chr. «Resursa» w Rudzie Pabianickiej ś. p. Nowak Teofil.

Urodził się 17 lutego 1889 r. w Starem Rokiciu k/Łodzi. Naukę pobierał w szkole powszechnej będącej naówczas pod «opieką» carskich satrapów, a po ukończeniu tejże przy boku swego ojca uczył się sztuki murarskiej, którą opanował znakomicie.

W/g zdań tych wszystkich, którzy razem z Nim rośli i przeżywali chwile radosnej młodości ś. p. Nowak już od najwcześniejszych lat był gorliwym patriotą-społecznikiem i szczerze praktykującym katolikiem. W latach 1905—1908 jako młodzieniec Zmarły bierze czynny udział w pracach konspiracyjnych-niepodległościowych Narodowego Związku Robotniczego na terenie Łodzi (Dzielnica Górna), przyczym spełnia odpowiedzialne i niebezpieczne funkcje technika i łącznika partii stając do pracy podziemnej w szeregach awangardy zdążającej do ataku, przeciw olbrzymowi, stojącemu na glinianych nogach-carowi Wszzechrosii.

Minęły lata, w Wolnej już Niepodległej Ojczyźnie powrócił do swego warsztatu pracy-przedsiębiorstwa budowlanego, które był prowadził do ostatnich dni swego życia. Jako obywatela Rudy Pabianickiej spotykaliśmy się ze Zmarłym na niwie społecznej w N. P. R.-rze z ramienia, której piastował mandat radnego miasta, a w roku 1930 wespół z innymi organizuje pierwszą placówkę rzemieślniczą na terenie t. miasta, pod nazwą Tow. Rz. «Resursa», gdzie jako pierwszy skarbnik i następnie prezes położył nieocenione zasługi-kładąc podwaliny pod rozwój tej organizacji. W 1938 ś. p. Nowak, ponownie zostaje prezesem «Resursy» i na tym posterunku kończy się Jego wędrówka na ziemskim padole. Poświęcenie jego dla naszej placówki rzemieślniczej było tak wielkie, że na stałe pozostanie najchlubniejszym przykładem do naśladownictwa dla wszystkich rzemieślników, który w codziennej pracy i na polu społecznym stykali się ze Zmarłym. A jednak trzeba nam się było rozstać z ziemską Jego ducha powłoką. Duch ś. p. Nowaka pozostanie między nami, a my rzemieślnicy-pamięć. Jego zachowamy na zawsze. Cześć Jego świętlanej pamięci

Wojciech Famulski

Ś. p. Józef Cieślak

Dnia 14 stycznia r. b. zmarł Józef Cieślak, prac. Ub. Sp. Społecznej w Łodzi (szpital) radny m. Rudy Pabianickiej przynależny do frakcji radzieckiej P. P. S. d. Frakcji Rewolucyjnej.

KRONIKA

Zarząd m. Rudy Pabianickiej (Magistrat) zatrudnia 22-ch pracowników umysłowych i 4-ch woźnych. Z pośród pracowników umysłowych 6-ciu jest przyjeźdźnych — nie zamieszkałych na terenie m. Rudy Pabianickiej. Z tego wynika, że w Rudzie Pabianickiej wogóle niema bezrobotnych pracowników umysłowych?!!!

Ruda Pabianicka znajduje się w okresie przedwyborczym do ciał samorządowych. Praca w klubach partyjnych wre. Wszyscy szykują się do walki o fotel burmistrzowski. Kandydaci wszyscy mówią głośno o wspólnej polskiej liście, lecz zabiegi czyni «kuźden» z osobna w interesie własnym pod hasłem «wszystko dla dobra miasta.» Według pogłosek jakie lansują, niektóre grupe dotychczas biorą pod uwagę następujące kandydatury: pp. Wł. Milewskiego, Franciszkę Dólkę i Edwarda Kotynię. Imć Panom z naszej strony «Szczęść Boże». — Dotychczasowy stan gospodarki miejskiej uważany za zadawalniający. Wyborców i przyszłych radnych ostrzegamy, aby nie powrócili czasy «gospodarki eksperymentalnej» D-r Bogusławskiego.

Apelujemy pod adresem wszystkich polskich rudzko-pabianickich działaczy społecznych, aby dla dobra polskości i dobra miasta utworzyli jedyną listę p. n. Zjed. Polski Chrześc-Narodowy Komitet Wyborczy do Samorządu.

A więc 30 kwietnia r. b. gremialnie spieszy do urn wyborczych!

Igraszka Matematyczna

Oczywiście, trudno jest wierzyć w jakieś horoskopy takie, czy inne i trudno na nich opierać swoje zapatrywania na pewne zagadnienia mniej, lub więcej dziejowe. Niemniej jednak, ciekawa jest pewna horoskopowa igraszka matematyczna, którą nadesłał nam do redakcji jeden z czytelników.

Otóż zabawiał się on w tego rodzaju obliczenia: Wziął sobie cztery wybitne osobistości, a mianowicie Masaryka, Wilhelma II. Benesza i Hitlera i zaczął żonglować cyframi, dotyczącymi ich pewnych dat życiowych.

Powychodziły z tego wszystkiego takie historie:

Na przykład Masaryk urodził się 1950 roku, doszedł do władzy 1928 roku, panował 17 lat, abdykował zaś w 85 roku życia. Cyfry te zsumowane razem dają liczbę 3870. Gdy ją zaś podzielimy przez dwa, da nam to cyfrę 1935 — czyli datę rzeczywiście abdykacji Masaryka.

Weźmy teraz Wilhelma II Ta sama historia. Rok urodzenia 1859, rok wstąpienia na tron i dojścia do władzy 1888. Panowanie jego trwało lat 30, Abdykował w 59 roku życia. Zsumowanie daje cyfrę 3836, która podzielona na 2 daje datę 1918. Zgadza się jak poprzednio.

Benesz. Rok urodzenia 1884. Rok dojścia do władzy 1935. Panował 3 lata, abdykował w 54 roku życia. Suma: 3876. Podzielona przez 2, daje zatem 1938. W porządku.

No a teraz Hitler. Uwaga! Rok urodzenia 1889. Rok dojścia do władzy: 1933. Dotychczasowe pano-

wanie: lat 6. Wiek obecny 50 lat. Suma 3878. Podzielona zaś przez 2 daje: 1939!

Ano, kto chce, niech wierzy...

Zobaczymy!

«Polonia.»

W czasie prowadzenia robót przy budowie Państwowej Drogi Kaliskiej Nr. 16 na odcinku Łódź—Pabianice — zatrudniony tu był Władysław Kosinski zam. Browarna 4 w Rudzie Pabianickiej — Kosinski dopuścił się być nadużycia, przez zapotrzebowanie gwoździ z firmy Alojzy Lesz na podstawie fałszywych kwitów. Kosinkiego pociągnięto do odpowiedzialności karnej — w wyniku czego Sąd Grodzki w Łodzi skarał go na 6 miesięcy.

Inż. Doboszynski zwolniony z więzienia

Dnia 11 lutego r. b. z więzienia w Siedlcach zwolniony został na półroczny urlop inż. Adam Doboszynski — skazany za głośną wyprawę na Myślenice.

Żaneta Suchestow skarży ks. Radziwiłła

Przed sądem londyńskim rozpoczął się proces, wytoczony przez p. Żanetę Suchestow 68-letniemu Michałowi Radziwiłłowi o złamanie obietnicy małżeńskiej Powódka pojawiła się na sali sądowej. Zebrałym dziennikarzom oświadczyła ona:

— Wierzę, że wygram. Ksiądz musi mi zapłacić za swe postępowanie.

Odnaczeni

Srebrnym Krzyżem Zasługi odnaczeni zostali: Milewski Władysław sekr. Stow. Własc. Nieruchomości za pracę w dziedzinie Ubezpiecz. Społ., Zygmunt Mruk i Edward Kotynia, a Bronzowym Krzyżem Zasługi: Knul Stefan — wicekomendant Zw. Rezerwistów, Wojciech Famulski — ławnik Zarządu Miejskiego, Franciszek Jakubowski — kier. działu mech. f-my „Pierwsza”, A. Hajduszkiewicz — mistrz stolarski.

Stanisław Kowalski, długoletni prezes «Resursa» i znany działacz społeczny — budowniczy —, odznaczony został Rozp. Prezesa Rady Ministrów «Bronzowym Krzyżem Zasługi» za długoletnią pracę zawodową i społeczną.

Oskarżyciele — Oskarżonymi

Znany na terenie Rudy Pabianickiej szklarz, JAN BOGDAŃSKI w swoim czasie namówił swego kompana WŁADYSŁAWA KOSINSKIEGO, do złożenia fałszywego oskarżenia przeciwko radnemu miejskiemu E. Kliszowi o rzekome nakłanianie go do zeznania nieprawdy. W sukurs Bogdańskiemu przyszły jeszcze i inne, na razie niewidzialne postacie — w wyniku czego Sąd Okręgowy w Łodzi wyniósł wyrok skazujący E. Klisza. Od wyroku tego oskarżony odwołał się do Sądu Apelacyjnego w W-wie, który E. Klisza uniewinnił, zaś przeciwko JANOWI BOGDAŃSKIEMU i WŁADYSŁAWOWI KOSINSKIEMU toczy się dochodzenie karne o złośliwe i zgłośne fałszywe oskarżenie i złożenie fałszywych zeznań pod przysięgą. Dodać należy, że w danym wypadku Kosinski padł ofiarą — jako narzędzie J. Bogdańskiego, za skromne wynagrodzenie suto „Zakropioną libację.”

Totalizator ma głos

Jak się dowiadujemy w okresie od 23 kwietnia do połowy maja r. b. na torze w Rudzie Pabianickiej odbęda się wyścigi konne. A więc znów w „totka” zabawi się wesoło złota łódzka młodzież.

Składajcie ofiary na F. O. N.

DZIAŁ LEKARSKI

Dr. med. Paweł Speidel

Ruda Pabianicka, ul. Starorudzka (vis a vis willi Obermana)
przyjmuje od godz. 4-5 pp.

Dr. L. Müller

Choroby wewnętrzne, Ruda Pabianicka, Staszica 115
telefon 177-12, godz. przyjęć: od 6-7 pp.

Dr. Elżbieta Dejter Winiarzowa

Choroby dzieci, Ruda Pab. Staszica 118, telefon lokalny 21
(nad apteką) przyjmuje od 11-12

Dr. med J. Bromirski

przyjmuje w Tuszynie od godz. 6-8 pp. ul. Łódzka
w Rudzie Pabianickiej od godz. 10-12 ul. Leśna 31

Dr. Władysław Gałczyński

specjalista w położnictwie i chorobach kobiecych
przyjmuje od 6-8 pp. Łódź, Rzgowska 39, tel. 255-56

Lekarz Dentysta P. Hurwiczowa

Ruda Pab. Staszica 110, godz. przyjęć 12-15 pp.
miesz. przyw. Łódź, Piłsudskiego 36, tel. 141-95

Na Fundusz Prasowy złożyli!

Ruda Pabianicka - H. Jekel - zł. 2, J. Müller - 2 zł. J. Jędrych - 2 zł. Otton Mees - zł. 5, R. Golmer - zł. 6, A. Stawski - zł. 5, L. Kalinowki - zł. 3, W. Komandt zł. 2, P. Rasz - zł. 1, Jan Rybowski Ruda Pab. - zł. 1.50, Stefan Mielczarek, Jan Mielczarek - Wola-Krysztoporska (Piotrków) po zł. 5, Edward Stawinski, red. Pabianice - zł. 5, Władysław Olszewski - Łódź - zł. 10, Dr. P. Speidel Ruda Pab. zł. 25, A. Grün - zł. 1, Zenon Nowak - Łódź - zł. 5, O. Jersakowa zł. 9.

P. T.

Tę drogą mam zaszczyt zawiadomić
WW. PP., że moją pracownię krawiecką prze-
niosłam do domu Nr. 27 (dom p. Heidricha)
przy ul. Marsz. J. Piłsudskiego (wejście z ulicy
Matejki) w Rudzie Pabianickiej

Irena Bielawska - KOZALOWA

Fabryka Chustek i Materiałów Jedwabnych

„PODHALANKA“

wł. B-cia Kiorhassan

ŁÓDŹ, Dowborczyków 6/8, telef. 215-72

Zawiadomienie

Niniejszym podaję do wiadomości P. T. klienteli że,
moja stolarnia mechaniczna z ulicy Staszica 107, przeniesio-
na została na ulicę Projektowana 2 (na parcelach Ssów Po-
hla) w Rudzie Pabianickiej

Z poważaniem
Józef Miller

Komunikat

Oddział Polskiego Czerwonego Krzyża (P.C.K.) w Ru-
dzie Pabianickiej posiada swą siedzibę w domu Związku
Strzeleckiego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego przy ul. Kar-
packiej róg Narciarskiej (pod „rudzką górą“). Czy jesteś już
członkiem P.C.K.? Jeżeli nie — to niezwłocznie zapisz się.
Roczna składka czł. rzeczywistego wynosi zł. 3, zaś wspiera-
jącego tylko 1 zł.

„GŁOS RUDY PABIANICKIEJ“

KUPON

upowazniający do nabycia biletu do kina
„MUZA“ lub „STAR“ po cenie **ulgowej.**

Kupon ważny od 7 do 24 kwietnia r. b.

(Należy wyciąć i okazać przy kasie)

Repertuar Kinoteatrów

na miesiąc kwiecień b. r.

W kinie „MUZA“ wyświetlane będą:

- »ZIEMA BŁOGOSŁAWIONA«
- »STRACHY«
- »GDY KWITNĄ BZY«
- »BIAŁY MURZYN«

a na ekranie kina „STAR“ ukażą się:

- »OSTATNI AKORD«
- »MISTRZOWIE GŁUPOTY« (Flip i Flap)
- »NASZA ŻONECZKA«

Kinoteatr „Muza“

w Rudzie Pabianicka ul. Staszica 103

Ruda Pabianicka zyskała jeszcze jeden nowy przybytek
X-Muzy. Jest nim kinoteatr „Muza“, wybudowany przez Braci
Sauter. Luksusowy gmach „Muzy“ wzniesiony jest według naj-
bardziej nowoczesnych wymagań kinoteatralnej techniki bu-
dowlanej. Posiada przepiękną salę z balkonami i scenę obli-
czoną na 500 miejsc oraz obszerne foyer z posadzką terrakotową.
Widownia posiada centralne ogrzewanie i nowoczesne urzą-
dzenia wentylacyjne, a ponadto zaopatrzone jest w wygodne
i estetyczne fotele. Zaopatrzenie techniczne kabiny stoi na naj-
wyższym poziomie, dysponując ostatnim modelem światowej
sławy aparatury AEG — Klangfilm Muza jest zeroekranem, a
kierownictwo jej spoczywa w ręku p. dyr. Zygmunta Sautera,
znanego i wytrawnego fachowca od 8 lat pracującego w tej
branży. Repertuar „MUZY“ to dramat salonowy produkcji
polskiej, amerykańskiej i europejskiej, przyczym filmy polskie
wypełniają od 35 — 40 0/0 całości repertuaru. Publiczność
„Muzy“ rekrutująca się z pośród inteligencji wysoko ceni
doborową linię repertuaru tego kinoteatru otaczając go powsze-
chną sympatią. Kinoteatr „Muze“ odwiedzają nie tylko
rudzianie i mieszkańcy podmiejskich osiedli, jak Rogów Tuszyn
i Chojny, lecz i w znacznej ilości łodzianie.

Wyłączna sprzedaż dla Łodzi i okolic

Już nadszedł świeży transport najnowszych mo-
deli szwedzkich oryginalnych

**Kaloszy i śniegowców
„TRETORN“**

we własnym interesie prosimy zwrócić uwagę
na nasz adres:

H. BOY i Ska, Piotrkowska 154

R. R E S S E L Sklep Bławatny

Ruda Pabianicka, ul. Staszica 109.

(Dom własny.)

Z okazji zbliżających się
Świąt Wielkiej Nocy przesyłamy
Wszystkim naszym czytelnikom
i Inserentom najserdeczniejsze
życzenia

„WESOŁEGO ALLELUJA”

REDAKCJA

O rozwoju Spółdzielni Handlowej w Łodzi

W 1934 roku na wniosek p. K. Chądzyńskiego, prezesa Stow. Kupców i Przemysłowców Polskich w Łodzi powstała Spółdzielnia Handlowa, której celem i zadaniem jest zaopatrywanie drobnego kupiectwa polskiego branży kolonialno-spożywczej w potrzebne artykuły. Na początku organizatorzy z trudem zebrawszy 2000 zł. — przystąpili do realizacji rozpoczętego dzieła.

W czasie tym jeszcze nie rozbrzmiewało (jak dziś w całej Polsce) hasło unaradawiania przemysłu i handlu, a nadto po upadku pokrewnej z założenia placówki „Komandytowa” ogólna niechęć i apatia ogarnęło szeregi kupiectwa polskiego, wskutek czego praca była nader uciążliwa. Mimo wszystko, zarządy nowopowstałej placówki, zdołały uporać się z wszelkimi trudnościami, dzięki czemu liczba członków stale wzrastała.

W historii Spółdzielni datuje się nowy okres od roku 1937. Kiedy to kierownictwo objęli wytrawni działacze społeczni, pp. Jasnosz i Piestrzeniewicz, którzy wnieśli nie tylko potrzebne kapitały obrotowe, lecz i niezbędną fachową wiedzę, a nadto i wytrwałą swą pracę.

Obroty Spółdzielni w latach minionych były następujące: rok 1934 — zł. 102.036,52, 1935 r. — zł. 128.650,69, 1936 r. — zł. 1.268.794,30, 1937 r. —

Wszystkim, którzy złożyli mi wyrazy współczucia oraz wzięli udział w odprowadzeniu na miejsce wiecznego spoczynku dn. 15.III.39 r. drogich mi zwłok najukochańszego męża

Ś. P.

TEOFILA NOWAKA

a w szczególności Wielebnemu Wikariuszowi Księdzu Rutkowskiemu, Zarządowi Stow. Rzem. Chrześcijań „Resursa”, przedstawicielom Zarządu Miejskiego i Rady Miejskiej z p. ławnikiem Famulskim na czele, oraz wszystkim krewnym, przyjaciółom i znajomym, składa tą drogą serdeczne »Bóg zapłać«

Żona

zł. 1.784.792,21, 1938 r. — już około 2,5 miliona złotych.

Dziś Spółdzielnia liczy 150 członków—udziałowców, zaopatruje w towary przeszło 700 polskich sklepów, tak w Łodzi, jak i w okolicznych miasteczkach, zatrudnia 15 pracowników umysłowych i 12-tu fizycznych oraz posiada własny tabor zmotoryzowany.

Dalszy intensywniejszy jeszcze rozwój tej placówki wymaga zwiększenia kapitałów obrotowych.

Obowiązkiem każdego kupca—polaka z branży kolonialno-spożywczej jest niezwłocznie przystąpić w charakterze członka—udziałowca, do jedynej tego rodzaju polskiej placówki handlowej, by zwiększyć kapitały obrotowe tej instytucji, która winna zająć miejsce naczelne w województwie łódzkim.

Centrala Spółdzielni Handlowej mieści się w Łodzi — przy ulicy Piotrkowskiej 152.

Karol Marczewski.

Przedłużenie obniżenia komornego

Ustawą z dnia 3-go stycznia 1939 r., ogłoszoną w Dzienniku Ustaw” № 1, utrzymano w mocy obniżenie komornego przyznane dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14 listopada 1935 r. i przedłużono na dalszy okres od dnia 1 stycznia 1939 r. do dnia 31 marca 1940 r. Począwszy od dnia 1 kwietnia 1940 r. wysokość komornego wzrastać będzie co kwartał o 2 i pół proc. podstawowego lub umownego komornego aż do osiągnięcia pełnej jego wysokości.

Do tego czasu obniżone zostało podstawowe komorne mieszkań i lokali podlegających ustawie o ochronie lokatorów, a mianowicie dla mieszkań 3-izbowych i mniejszych o 15 proc. oraz dla mieszkań większych oraz lokali przemysłowych i handlowych o 10 proc. W tym samym stosunku obniżce podlega czynsz opłacany przez sublokatorów za odnajęte od głównych lokatorów w całości lub części mieszkania. Spod ochrony wyłączone są mieszkania złożone z 6 pokoi i większe oraz mieszkania mniejsze powstałe z przebudowy tych mieszkań dokonanej po dniu 1 grudnia 1935 r. Wyłączone są również spod ochrony lokatorów lokale przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych z wyjątkiem lokali zajętych przez przedsiębiorstwa, które w myśl ustawy o państwowym podatku przemysłowym zostały zaliczone do przedsiębiorstw przemysłowych VII i VIII kategorii lub przedsiębiorstw handlowych V kategorii.

P. Habig S-cy

Mechaniczna Fabryka Wyrobów Jedwabnych
Tkalinia Zarobkowa

Ruda Pabianicka, ul. Piłsudskiego 11/13 tel. 185-92.

Odpowiedzi Redakcji

WP. J. Lechosław Jaguś. Z braku miejsca materiału nadesłanego nie zamieściliśmy.

W.P. S. Swiderski — „Rudzianin”. zamieściliśmy. Dziękujemy. Prosimy o dalszą współpracę.

Bar „**GOSPODA MIESZCZAŃSKA**“ w Łodzi, Plac Reymonta 1/2
telefon 223-10

wydaje śniadania, obiady i kolacje. Kuchnia wzorowa i smaczna. Piwa i wina znakomite. Orkiestra-bilardy
»Gospoda Mieszczańska« — to jedyny »kącik« towarzyski Świata Pracy m Łodzi

CUKIERNIA I KAWIARNIA

Z. NOWALIŃSKI

Ruda Pabianicka, ul. Staszica 94
(róg Rzewskiego)

Wydaje: smaczne śniadania, obiady, kolacje — Gościnne
pokoje — Codziennie ciastka świeże, owoce, cukry i tp
artykuły Bilardy na miejscu

CEGIELNIA MECHANICZNA

J. TYLIŃSKI

w Gospodarzu
pod Rzgowem

poleca cegłę maszynową i ręczną —
po cenach przystępnych

Fabryki Przetworów
Chemicznych

„Oleina“ Sp. Akc.

z ogr. odp. Ruda Pabianicka
Hallera 10, tel. 128-36

Skład Win i Wódek
z wyszynkiem

J. Sierakowska

Ruda Pab., Staszica 46
na nadchodzące święta poleca
najwykwintniejsze wina, wódki,
liktery i wszelkie artykuły
kolonialno spożywcze.
Bilard na miejscu

„METALOSTOP“
właśc:

Czesław Fijałkowski
ŁÓDŹ Pabianicka 49, tel. 212-40
wykonuje wszelkie odlewy
z metali pół-szlachetnych.

Skład Drzewa Budowlanego,
Stolarskiego i Dykt

J. Działoszyński

Ruda Pabianicka, Staszica 64,
tel. 143-75
po cenach konkurencyjnych poleca
wszelkie materiały budowlane
z brzozy drzewnej.

KU ZAINTERESOWANYM.

L. MOZELSIO — garbarnia
Ruda Pabianicka
Bolesława 8, tel. 256-06
Z dniem 15. IV. 39 r. firma
zostaje przeniesiona do
Łodzi, ul. Drewnowska 102.

Chrześcijańska Pracownia
Obuwia
KAZIMIERZ BUCHALSKI

Łódź, ul. Rzgowska 64
poleca: obuwie własnego
wyrobu, wszelkiego rodzaju
i pierwszorzędnej jakości
Wykonanie solidne
Ceny konkurencyjne

Cafe „UL”

wł Michał Ulrichs, Łódź, Traugutta 6
telefon 146-18

Polecamy na nadchodzące święta znane ze swej
jakości doskonałe wyroby cukiernicze po cenach
bardzo niskich. Wszelkie zamówienia wykonu-
jemy punktualnie z dostawą do domu.
Sala bilardowa, Bridż i gry towarzyskie.

ŁUDZIE PRAKTYCZNI I OSZCZĘDNI

kupują ryby w firmie

W. BARTOSZEWICZ

w Łodzi, ul. Główna 52, telefon 144-04

PIWIARNIA

Hugo Mauer, Łódź, Nawrot 16,

telefon 184-94

wydaje śniadania, obiady, kolacje — wszelkie wędliny
własnego domowego wyrobu którymi zajada się cała
Łódź — pracująca.

ZAKŁAD KRAWIECKI

Andrzej Antczakowski, Łódź, Piotrkowska 73
front II piętro

poleca: specjalny dział gotowych ubrań i palt
damskich i męskich po cenach umiarkowanych.

Podając powyższe do wiadomości, proszę społeczeństwo
polskie o łaskawe poparcie mojej firmy.

Z poważaniem

ANDRZEJ ANT CZAKOWSKI

SKŁAD Win i Wódek p. i. „Oswald Müller“. Ruda Pabianicka,
ul. Staszica 110, poleca w wielkim wyborze: wódki,
liktery, koniaki — wina krajowe i zagraniczne — towary
kolonialne, spożywcze i delikatesy. Piekarnia i Cukiernia
własna ul. Piłsudskiego 15.

CEGIELNIA MECHANICZNA

B-ci Kluka w Starym Rokiciu pod Łodzią

poleca cegłę w dobrym gatunku maszynową i ręczną z nowej produkcji w maju rb.

Warsztaty Samochodowe
i Motocyklowe

Inż. Jan Küster

ŁÓDŹ Łomżyńska 18, tel. 190-55

MAGAZYN OBUWIA

E. Gmerczyński

ŁÓDŹ, ul. Rzgowska 9
poleca: wykwinne obuwie
wszelkiego rodzaju od cen
najniższych.

[Wykonanie solidne

Egzystuje od 1908 roku

ZAKŁAD OGRODNICZY

I. G. VAN DE WEG

Ruda Pab., ul. Miła 4, tel. 165-56
KWIACIARNIA — Łódź,
ul. Piotrkowska 99, tel. 208-65
poleca: laury i palmy na deko-
racje kościelne, ślubne bukiety,
kosze wieńce, jako też bogaty
wybór roślin kwitnących, bylin
i roślin skalnych

Zakład Krawiecki

Bronisław Gawroński

Ruda Pabianicka, Staszica 97
(Róg Reymonta)

wykonuje wszelką garderobę
męską i futra,
z własnych i powierzonych
materiałów. Wykonanie
solidne. Pierwszorzędne
siły fachowe.

Zakład Fryzjer. „**FELIKS**“

Ruda Pab., Legionów 5
Salon damski i męski, ondu-
lacja trwała z gwarancją, mani-
cure — wykonanie i obsługa
solidna.

Gornośląska Fabryka
Papy Dachowej

H LIBER i S-ka, Ruda Pab.
Kolejowa 8, tel. 275-20, poleca
po cenach najniższych, Ognio-
trwałe tektury dachowe oraz
lepik do posadzki dębowej
„Perkalit“.

OPRAWA OBRAZÓW M. K. KUNERT

Łódź, Piotrkowska 87
Poleca ramy różnej wielkości, krajowe i zagraniczne i przyjmuje wszelkie zamówienia w zakresie oprawy obrazów. Wykonanie solidne.

Ceny przystępne.

Chrześcijański Sklep
Naczyni Kuchennych
i Porcelany

ŁÓDŹ - CHOJNY
ul. Rzgowska 159.

Poleca w wielkim wyborze naczynia kuchenne, porcelanę, wyrzmaczki, szczotki, miotłki, łańcuchy, gwoździe, szpadle itp.

Aparaty i przybory fotograficzne

**znakomite laboratorium
robót amatorskich**

FACHOWA OBSŁUGA

ŁÓDŹ

**Piotrkowska 123, w podwórzu,
na prawo**

Wytwórnia Chemiczna „PRIMALIN“ wł. Teofil Pałczyński, Łódź, Nawrot 43, telef. 220-52, P.K.O. 62-999, poleca. pastę do obuwia oraz zaprawę do podłóg i płyn do froterowania podłóg i odświeżania mebli »PRIMALIN«.

Cegielnia **B-ci WIESE** Pabianice, Warszawska

(Ksawerów), telef. 344

poleca cegłę maszynową i ręczną dobrej jakości, po cenach umiarkowanych – już w kwietniu b. r.

Nasiona

świeże gwarantowane f-my
B. Kozakowski-Poznań
i nawozy sztuczne na nadchodzący sezon poleca

Skład Apteczny

H. SENNST

Łódź, Rzgowska 5, tel 191-08
róg Sieradzkiej

Na święta jako prezenty
najtaniej zakupisz **aparaty
fotograficzne**
wody kolońskiej, rozpylacze
i wrzelną kosmetykę.

Perfumieria

Edward Firich

Łódź, ul. Piotrkowska 103
poleca na nadchodzące
święta wszelkie towary ko-
smetyczne zagraniczne i
krajowe – Detal-Hurt
Ceny przystępne

Chrześcijańska KWIACIARNIA

„NASZA“

Łódź, ul. Rzgowska 52

poleca: codziennie świeże
kwiaty, wieńce, kosze oz-
dobne, wianki ślubne itp.
od cen najniższych – Wy-
konanie solidne i punktualne

Zakład Mechaniczny i Galwaniczny

M. HENKE

ŁÓDŹ,
Piotrkowska 89
Tel. 178-89

Plóczki do szklanek, sokownicy,
serwetki, kieliszki do lodów, lodów-
ki do win i wódek
Przybory do wody sodowej

Galwanizacja, srebrzenie, niklowanie,
miedziowanie, oksydowanie,
polerowanie, naprawa wszelkich
przyrządów – bańki, miski do my-
cia głowy, chełmy i aparaty do
trwałej ondulacji.

Pierwsze w Rudzie Pabianickiej

Przedsiębiorstwo Robót Budowlanych Stanisław Kowalski i Syn

Ruda Pabianicka, Legionów 3 (dom własny)

wykonuje roboty budowlane -- z własnych i powie-
rzonych materiałów. Roboty murarskie – ciesielskie –
oraz żel-betonowe. Ceny rynkowe. Wykonanie fachowe.

Pierwszy Skład Drzewa Bupowlanego i Stolarskiego

J. ROZEN i S-ka

Ruda Pab., Staszica 121, telef. 183-87
(Marysin)

poleca po cenach konkurencyjnych wszelkie materiały
budowlane w zakresie branży drzewnej.

KAPELUSZE

Hückla i Geoperta
oraz Czapki

Na nadchodzące święta poleca

firma „ATOS”

Łódź, Andrzeja 2
wł. Mieczysław Szydłowski

Skład Drzewa i Materiałów
Budowlanych S. ROZEN
i S-ka w Łodzi, Pabianicka
Nr. 72, telef. 183-62, pole-
ca drzewa budowlane, sto-
larskie, dykty i wszelkie
art. budowlane – drzewne.
Ceny konkurencyjne. Dosta-
wa na miejsce bezpłatna.

M. Ziółtecki i St. Rosiński

Sp. z o.odp.

Łódź, Rzgowska 90

Stolarnia Mechaniczna wy-
konuje wszelkie roboty sto-
larskie, budowlane, meblo-
wy, schody i tp.
Ceny przystępne.

Wykonanie solidne.

Warsztat Stolarsko-Modelarski

Teodor GRAF

Ruda Pabianicka,
przystanek Marysin,
ulica Jaszczółta 5^{pa}

Fabryka Wyrobów Wełnianych i Chustek

LUCJAN SZYFER

ŁÓDŹ, WÓLCZAŃSKA 127,
TELEFONY: 126-49, 265-65.

WYRABIA: Szale wełniane męskie i damskie. Konfekcję wełnianą damską i męską.

Maria Henig-Frakowska
położna
Ruda Pabianicka,
ul. Prez. I. Mościckiego 5.
przyjmuje zamówienia pań
prywatnie i z Ubezpieczalni
Społecznej

ARTYKUŁY męskie damskie
i dziecięce najlepiej zaku-
pisz w składzie galanterii

L. Zajdel
Łódź, ul. Główna 24

W KIOSKU

Teofila Rakowskiego
w Rudzie Pabianickiej, przy
ul. Staszica 116, nabyć
możesz: wszelkie pisma
codzienne, tygodniowe,
periodyczne, różne powie-
ści i wyroby tytoniowe w
detalu.

Przedsiębiorca Robót
Budowlanych – Ciesielskich

Gustaw Gibler

Ruda Pabianicka,
ul. 1-go Maja 23 (dom wł.)
Wykonuje wszelkie roboty
ciesielskie. Wykonanie so-
lidne. Ceny umiarkowane.

Zenon Urbański
Mistrz Kominiarski
Ruda Pabianicka, Rajska 1,
(dom własny)
Porady w sprawie uszko-
dzenia palenisk.

PIJCIE i ŻĄDAJCIE WSZĘDZIE wyrobów firmy

Pierwsza Polska Fabryka Napojów
Bezalkoholowych z Mlekowym Kwasem | **Chabeso!**
wł. JAN BILIŃSKI
ŁÓDŹ, PRZEJAZD 91, TEL. 181-01.

**Wytwórnia Soków Owocowych
i Zapraw do Wódek**

J. Wiśniewski Łódź, Kilińskiego 132
tel. 142-04.

Ważne dla zakładów krawieckich.

EDMUND BOKSLEITNER

ŁÓDŹ, UL. SIENKIEWICZA 79.
Przoduje w watołinie, podszewkach, kołdrach itp. artyku-
łach CENY WYJĄTKOWO NISKIE.

Nowa Cegielnia BRONIŚLAW CIECHAŃSKI

PABIANICE, Zaradzyńska 8, Przystanek „Skret”.

Mieszkanie prywatne: ul. Warszawska 115. Telefon Pabianice Nr. 239.

Poleca cegłę w najlepszym gatunku po cenach rynkowych. Dostawa natychmiastowa.

Tadeusz Mielczarek ZAKŁAD ELEKTROTECHNICZNY
I WARSZTAT REPERACYJNY

Łódź, Piotrkowska 223. Tel. 213-62.

WYKONYWA: Instalacje oświetlenia elektrycznego, siły przenośnej i wszelkie roboty
wchodzące w zakres elektrotechniki. Zakładanie elektrycznych dzwonek i telefonów.
SPECJALNOŚĆ: Reperacje prądnic i silników, oraz nawijanie tworników. Budowa kole-
ktorów. Badanie i zakładanie piorunochronów. Skład wszelkich materiałów elektrycznych
jak również prądnic i silników.

Meble i dekoracje oraz FOTELE-ŁÓŻKA, KANAPY-ŁÓŻKA
i TAPCZANY, w najlepszym wykonaniu dostarcza

Zakład Tapicersko-Stolarski K. R. TERSCHMANN

Łódź, ul. Piotrkowska 278, tel. 114-87.

CUKIERNIA z wyrobami JÓZEF PIĄTKOWSKI

Łódź, ul. Piotrkowska 294 (przy placu Reymonta) telefon 260-88.

Poleca: w wielkim wyborze znane ze swej dobroci ciasta, cukry, torty sękacze
oraz wyroby f-my „WEDEL”

SKLEP DETALICZNEJ SPRZEDAŻY
wyrobów Zakładów Włókienniczych

ADOLF HORAK, Sp. Akc. w Rudzie Pabianickiej,
ul. STASZICA 95.

Wyroby bawełniane: płócienka, fartuchowe, koszulowe, pościelowe, inletry, na sukienki i t. p.

L. W. Juraszek

Fabryka, Rozlewnia,
Reprezentacja

Łódź, Nawrot 88,
tel. 219-29

Jedyna fabryka wyrabiająca
napój »SINALCO«

**DLA ZNAWCÓW WODY
JURASZKA**

ŻĄDAJ WSZĘDZIE

Pierwsza Chrześcijańska
Wytwórnia

Torebek Papierowych

Józef MICHALCZYK

ŁÓDŹ

Nawrot 34, tel. 159-67

Zakład Miedziano-Kotlarski
K. O. WITKE, Łódź,
Andrzeja 62, telef. 152-86

wykonuje ze stali nierdzewnej
i kwasoodpornej z miedzi i że-
laza dla przemysłu chemicznego
i farbiarni: — aparaty farbiarskie
— kadzie — wiaderka — na-
czynia — rury i td. Kotle rze-
źnicze i do gotowania potraw
Węglowe piece kąpielowe —
rury studienne i tp.

Chrześcijański

Sklep Galanteryjny

M Jankowska

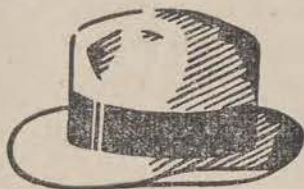
Łódź, Rzgowska 47

poleca: bieliznę wszelkiego ro-
dzaju órawaty, skarpetki, poń-
czochoy, rękawiczki, apaszki, koł-
nierzyki, Duży wybór.
Ceny konkurencyjne

PANOWIE NIE POTRZE-
BUJĄ UŻYWAĆ KREMU.

Wystarczy tylko szykowny
kapelusz z firmy

R. MORTENSEN

ŁÓDŹ, ul. Główna 7

Nowa placówka
chrześcijańska

PERFUMERIA

wł. OLGA WAGNER

Łódź, Przejazd 15

na naochodzące święta poleca:
perfumy, wody kolońskie,
pudry, kremy, mydła toale-
towe, rozpylacze najnowsze
i najprzedniejszych firm

BAR PIWNY

M. KULCZYŃSKIEJ

Chojny, Pryncypalna 35
(róg Suszyńskiej)

wydaje obiady, zimne i gorące
zakąski. Wina najprzedniejsze
— piwa wyborowe B-ci Keilich
i Ss-rów K. Andstadta S.A.
Bilard'y na miejscu.

Chrześcijańska

Stolarnia Mechaniczna
Robót Budowlanych oraz
maszynowa obróbka drzewa

R. KUPA

Łódź-Chojny,
Pryncypalna 25

wykonuje wszelkie roboty stolar-
skie, meblowe i budowlane.
Ceny umiarkowane, wykonanie
solidne i terminowe.

SZYLDY

szklane, litery z drzewa i metalu, szkło okienne,
szyby samochodowe, gablotki bufetowe poleca:

KAROL MATYS

Wytwórnia Sztyldów i Reklam Lustrzanych
Łódź, Sienkiewicza 47, tel. 172-54

Skład Win i Wódek z wyszynkiem

BR. RĘDZIKOWSKI

ŁÓDŹ, CEGIELNIANA 34

Wina najprzedniejsze, wódki i likiery —
Zakąski wyborowe — Obsługa solidna

CHRZĘŚCIJAŃSKI ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY

J. Strzała

Chojny
ul. Pryncypalna 3

wykonuje wszelkie prace w zakresie fotografii
wchodzące oraz przyjmuje zamówienia na foto-
grafie z porcelany na pomniki.

Wykonanie artystyczne. Ceny konkurencyjne

WŁADYSŁAW DITRYCH, ŁÓDŹ, ulica Nawrot 52
Fabryki: Garbarska, Pikierów i Pasów Skórzanych. —
Do sprzedania plac 1000 mtr. kw. spowodu wyjazdu.
Tanio. Wiadomość w Redakcji niniejszego pisma.

Polska Fabryka Gilz

„BRISTOL“

ŁÓDŹ

Pogonowskiego 40

Inż. WŁADYSŁAW
STARNAWSKI

ŁÓDŹ

ul. Żwirki 6, tel. 138-16

Budowa Części Maszyn i
i Odlewnia Metali

Przedsiębiorca Robót
Budowlanych - Ciesielskich

R.O. Giebler

Ruda Pabianicka
Staszica 108, I p.

Przedsiębiorstwo Budwlane

Władysław Olszewski

dplomowany mistrz
warszawski, Łódź
Zduńska 12, t. 103-92

wykonuje wszelkie roboty
w zakresie budownictwa
wchodzące

Dr. med. Paweł SPEIDEL
Ruda Pab., ul. Starorudzka
(vis a vis willi Obermana)
przyjmuje od godz. 4-5 pp.

Spowodu wyjazdu zagranicę
do sprzedania: 1-piętro-
wy dom przy ul. Wieniaw-
skiego i 1-piętrowy dom
przy ul. Zielonej w Rudzie
Pabianickiej. Wiad. w Re-
dakcji niniejszego pisma.

Zakład Ślusarsko-
Mechaniczno-Budowlany
i Wytwórnia Kół

Ogumionych

Leonard Braun

Ruda Pabianicka
ul. Staszica 122

poleca solidnie wykonane koła
ogumione, bramy i kraty żelazne
balkony, okucia okienne i tp.
oraz posiada na składzie w
wielkim wyborze (sklep detalicz-
ny) piecyki żelazne, farby, po-
kosty i wszelkie t. p. artykuły.

Wytwórnia »NUPÓW«

Paulina Gretman

w Rudzie Pabianickiej
ul. Łąkowa 24

przyjmuje obstalunki.

Wykonanie i dostawa
terminowa

ZAKŁAD MODELARSKI

Jerzy Romański

w Łodzi

Zwirki 5, tel. 264-53

przyjmuje do wykonania
wszelkie modele z drzewa
p/g nadesłanych rysunków
lub wzorów.

Skład Win i Wódek
z wyszynkiem

Antoniego Jankiewicza

Ruda Pabian., Staszica 94

na nadchodzące święta

poleca:
wódki, likiery i wina najprzed-
niejszych firm.

PAMIĘTAJ!

Podhuriownia
Tytuńska Nr. 123

właśc. R. STEFAŃSKI — mieści
się w Rudzie Pabianickiej przy
ul. Staszica 118

ZAKŁADY RADIOTECHNICZNE

„AUDIOFON“

wł. Feliks Grünwald

Łódź, Piotrkowska 166, tel. 156-87

Filie: Łódź, Zgierska 56, tel. 244-32

Pabianice: Pułaskiego 4, tel. 306

polecają odbiorniki radiowe czołowych firm krajowych i zagranicznych

Dogodne warunki sprzedaży Własne warsztaty reperacyjne

Taniej jak w Łodzi

„RADIO-ELEKTRO“

Ruda Pabianicka, Staszica 100

poleca najlepsze radioodbiorniki, aparaty fotograficzne, artykuły elektrotechniczne, rowery i ich części, nowoczesne żyrandole i wielki wybór zabawek dziecięcych.

NOWOOTWARTA

MLECZARNIA-OWOCARNIA „Lublinek“

wł. G. CHOLEWSKA, Ruda Pab., ul. Garapicha 23 dla wygody Sz. Klienteli sprowadziła w wielkim wyborze wina najprzedniejsze, wędliny żywieckie, krajowe i zagraniczne, konserwy, soki, słodczyce, owoce wyborowe, nabiał, sery i wszelkie artykuły spożywcze w najprzedniejszych gatunkach.

Z nadejściem lata uruchomiony zostanie specjalny dział »Chłodnia włoska« — gdzie można będzie mile i swobodnie spocząć, spożyć lody i wszelkie wody gazowe. Ceny hurtowe. Obsługa szybka i solidna.

ZAKŁAD KAMIENIARSKO-BETONIARSKI

Oskar Buchelt Ruda Pabianicka, ul. Bolesława 4a

WYRÓB POMNIKÓW z marmuru, granitu, syłnitu i piaskowca oraz roboty mozaikowe i betonowe

Przedsiębiorstwo Robót Budowlanych

Aleksander Dobrowolski, Rzgów

ul. Tuszyńska 40

Wykonuje wszelkie roboty budowlane

Fabryka Plandek Nieprzemakalnych

Oskar Müller

Łódź, Nawrot 28

telefon 142-60

PIEKARNIA

A. Gabler

Ruda Pabianicka Pilsudskiego 55

na nadchodzące święta poleca: baby, ciasta, makowce, bułki, strucle i codziennie świeże pieczywo.

LUSTRA

trema, toalety w wielkim wyborze za gotówkę i na raty

SZYBY

okienne, inspektowe, ornamentowe, kolorowe, oraz kryształowe, pół-kryształowe i krajowe różnej grubości i tp. poleca firma

B-cia Candryk i A. Szkudlarek

Łódź, Al. Kościuszki 38, tel. 259-03

Bar „MARYSIN“

pod fachowym kierownictwem

A. Jaroszki, Ruda Pab.

ul. STASZICA 114, tel. 200-99

Śniadania, obiady, kolacje. W środy i czwartki znanej dobroci flaki. Tradycyjna ryba w piątki. Znakomite piwo (piwnicowe) Snkc. K. Anstada S/A. Golonki, bigos, cynadry, paszteciki, śledzie wyborowe. Obiady z 3-ch dan 1 złoty. Lokal rozrywkowy — Bilard.

OWOCARNIA

O. Brzeskiej

Ruda Pab., ul. Staszica 100

poleca wszelkie owoce, pudliszki, świeże warzywa, winogrona, pomarańcze, w wielkim wyborze i tp. artykuły.

Ceny konkurencyjne

NBJTANIEJ zakupić można pierniki, cukry, czekoladki, karmelki i t. p. wyroby cukiernicze tylko w znanej firmie: **H. ULRICH**

Łódź, ks. Bandurskiego 24

SKLEP pończoch, skarpetek i rękawiczek oraz reparacja i nadrabianie

Kazimiera Zielonko

Łódź, ul. Al. Kościuszki 37

ZAKŁAD TAPICERSKO-DEKORACYJNY

L. NAORT

Łódź, Al. Kościuszki 38 tel. 2. 5-42

poleca: Tapczany, Fotele, Krzesła w wielkim wyborze oraz wykonuje wszelkie roboty wchodzące w zakres tapicerski.

Salon Okryć damskich

Jana CIECHANOWSKIEGO

ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 181 1-piętro, telef. 191-12

wykonuje wytworne okrycia w/g ostatnich paryskich modeli. Najmodniejsze towary na składzie.

Wytwórnia Wózków i »drezyn« dziecięcych

Bronisław Michalak

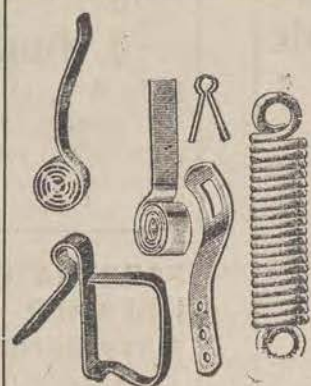
Łódź, ul. Andrzeja 24

przyjmuje wszelkie zamówienia i reperacje. Wykonanie solidne. Ceny przystępne

Warsztaty Motocyklowe — Wytwórnia Rowerów Akcesoria

P. H. Włodzimierski

Łódź, Wigury 5, tel. 250-32

ZAKŁAD WYROBÓW SPRĘŻYNOWYCH SPIRALNYCH

L. MESKE

Łódź,

Skłodowskiej-Curie 10 (róg Żeromskiego)

wykonuje sprężyny dla przemysłu włókienniczego i artykuły techniczne.

Specjalność: sprężyny samochodowe i motocyklowe.

MOTOPIRYNA „MOTOR”

Zwalcza grype!

Przedstaw.: **Warszawskie Tow. „MOTOR” S.A. w Warszawie**

HURTOWNIA APTECZNA JAN BŁASZCZYK

sp. z ogr. odp.

ŁÓDŹ

ul. Piotrkowska 93

Telefony: 203-35 i 235-19

Sprzedaż Ziół leczniczych

T. B. WILL

Ruda Pabianicka, Jaszczółta 20
(dawniej 18)

Piekarnia Mechaniczna A. Schöps, Ruda Pab.

ulica Północna 25

poleca codziennie świeże pieczywo i ciasta pierwszorzędnej jakości. Przyjmuje zamówienia na bale i zabawy ludowe.

Garbarnia
i Farbiarnia Futer

„Be - Ge”

Ruda Pabianicka,
ul. Garapicha 12/14

Sklep

Spożywczo-Kolonialny

R. KEPSZ

Ruda Pabianicka, Żwirki 80
poleca najtaniej
najlepsze towary

Mechaniczny
Zakład Stolarski

W. Kepler

Ruda P., Limanowskiego 4
wykonuje wszelkie roboty stolarsko-budowlane i meblowe —
po cenach możliwie najniższych.

Zakład Ślusarsko - Mechaniczny Stanisław Barcz

Łódź, ul. Żeligowskiego 30
wykonuje roboty specjalne dla zakładów tapicersko-dekoracyjnych oraz wszelkie roboty ślusarskie wchodzące w zakres budownictwa.
Specjalność: zamki sekretne.
Ceny przystępne.

SKŁAD APTECZNY
I PERFUMDRIA

Anna Nowicka

Ruda Pab., ul. Legionów 8

Wytwórnia mebli koszykowych WILL; i PERSZKE, Łódź ulica Napiórkowskiego 14 poleca na składzie meble i wszelkie wyroby koszykowe. Przyjmuje obstalunki i reperacje.

BIURO — E. Klisz. Ruda P.
ul. J. Piłsudskiego 3,
przepisywanie na maszynie, wypełnianie wszelkich blankietów, prowadzenie meldunków i administracji, — inkaso, zamówienia na plany budowlane i kosztorysy — porady w sprawach pożyczek-budowlanych

Tapicer-Dekorator
ADOLF FREIMARK, Ruda P.
ul. Żwirki 40, telef. 16
przyjmuje wszelkie zamówienia. Ceny b. przystępne
Warunki dogodne.

Pelagia Zajfertowa,

położna, Ruda Pabianic.
ul. Legionów 5, przyjmuje
zamówienia pań prywatnie
i na rachunek Ubezpieczalni
Spółecznej.

PIEKARNIA

Stanisław Drzewiecki

Ruda Pabianicka, ulica Leśna 25
na nadchodzące święta poleca: baby, ciasta, makowce, pierniki oraz codziennie świeże pieczywo.

Chrześcijański Zakład Krawiecki

ERWIN KIEFER

Ruda Pab., Łąkowa 18

wykonuje wszelką garderobę męską z własnych i powierzonych materiałów. Wykonanie solidne.
Ceny konkurencyjne.

TANIO do sprzedania place i willa.

wiadomość: J. Kamiński, Ruda Pabianicka
ulica A. Rzewskiego 4.

B-cia M. i M. Ringart i E. Welnic

RĘCZNA DRUKARNIA TKANIN,
Ruda Pabianicka, ul. Heleny 1,
tel. 270-72

„RUDZKA PRZĘDZA”

Sp. z o. o.

Ruda Pabianicka, ul. Marszałka
J. Piłsudskiego 35, (Biuro i skład:
Łódź, ul. Legionów 8a,
tel. 151-30

Pierwszy Chrześcijański Skład
Materiałów Piśmiennych

J. Dudzińskiej

Ruda Pab., ul. J. Piłsudskiego 3,
poleca: wszelkie materiały
piśmienne, papier do opakowa-
nia oraz wyroby tytoniowe i przy-
bory szkolne.

FABRYKA GUZIKÓW I KLAMER (z galalitu i masy perłowej).

J. SIEMIŃSKI i S. ŚNIADY,
Łódź, ul. Wólczańska 212, telef. 147-21

WIELKI WYBÓR
KAPELUSZY I
CZAPEK MĘSKICH

H. Minczewski

ŁÓDŹ

ul. Piotrkowska 132

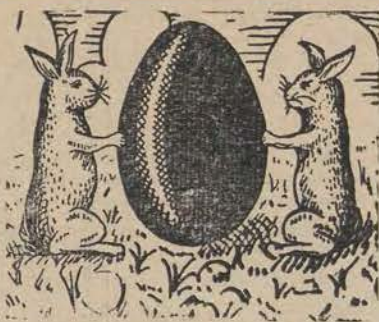
**PIEKARNIA I CUKIERNIA
R. CERECKIEGO**

Ruda Pabianicka, ul. Staszica 106.

Na nadchodzące święta poleca: ciasta, pierniki, biszkopty, cukry, czekolady.

2 razy dziennie świeże pieczywo.

Nowocześnie urządzony salon do dyspozycji P. T. Klienteli. Każdgo wieczoru elita Rudy Pab. spotyka się na rendez-vous u »Cereckiego«.

MIKOŁAJEWSKI Kazimierz administrator, Ruda Pab., Łąkowa 34, l. p. załatwia do godz. 9 rano i od 7-ej wiecz. przepisywanie na maszynie, przyjmuje administrację domów, meldunki i zamówienia na nekrologi.

Ważne dla Pań i Panów.

Chrześcijański Salon Fryzjerski Damski i Męski

p. f. „**BOLESŁAW**“

Łódź, ul. Rzgowska 78,

po za goleniem, stryżeniem, manicure wykonuje trwałą ondulację z gwarancją. Ceny konkurencyjne. Kto nie wierzy — niechaj wstąpi i się przekona.

ZAKŁAD
TAPICERSKO — STOLARSKI
Stanisława GABAŁY

Łódź, Zawadzka 1, t. 133-66
Posiada kompletne urządzenia pokoi sypialnych, stołowych, gabinetów, kuchni, przedpokoi, fotele klubowe, tapczany, otomany kozetki itp.

**Skład Materiałów
Aptecznych
i Perfumeria**

MAX MAAS

Łódź, Kilińskiego 260,
tel. 184-63.

Na nadchodzące święta poleca: rozpylacze kryształowe, perfumy zagraniczne i krajowe, perfumy, mydła toaletowe i wytworne wody kolońskie.

Wszystkim moim odbiorcom składam życzenia
WESOŁYCH ŚWIĄT!

JEDYNY w Rudzie Pabianickiej
**CHRZEŚCIJAŃSKI MAGAZYN OBUWIA
A. GAJDEROWICZ**

Ruda Pab., ul. Staszica 129, (»Marysin«)

poleca obuwie własnego wyrobu wszelkiego rodzaju i pierwszorzędnej jakości po cenach konkurencyjnych.

Chrześcijański Zakład Blacharski i Dekarski

Karol Henryk Brandt (podof. rezerwy i ochotnik WP.)

Ruda Pabianicka, ul. Staszica 131.

Przyjmuje zamówienia na wszelkie roboty blacharskie.
WYKONANIE SOLIDNE. — CENY UMIARKOWANE.

**BIELNIK PRZĘDZY BAWELNIANEJ
WŁ. TROŚCZYŃSKI**

Ruda Pabianicka, ulica 3-go Maja 19.

ZAKŁAD FRYZJERSKI

STANISŁAW KNOPP

Ruda Pabianicka, ul. Garapicha 24.

Nowocześnie urządzony Salon Damski i Męski.
Specjalność: trwała ondulacja. Obsługa szybka i solidna.
Pierwszorzędne siły fachowe.

ZAKŁAD ŚLUSARSKO — MECHANICZNY
i WYTWÓRNIA ROWERÓW

KWIRYN BARCZYŃSKI

Ruda Pabianicka, ul. Staszica 136.

Przyjmuje wszelkie roboty w zakres ślusarstwa wchodzące, po cenach konkurencyjnych. Wykonanie solidne.

Cegielnia „PABIANICE”

J. Nawrocki i S-rowie P. Kaczorowskiego.

Pabianice, Warszawska 170, tel. 215.

(Przystanek Dąbrowa)

Poleca cegłę w najlepszym gatunku po cenach rynkowych.

SPRZEDAŻ PISM
codziennych, tygodników,
miesięczników oraz artykułów elektrotechnicznych i piśmiennych
Wincenty Misiak
Ruda Pab., Piłsudskiego 96
(Podmiejska Rozmównica Telefoniczna)

SPRZEDAŻ GALANTERII
damskiej, męskiej i dziecięcej, pończochy, skarpetki, rękawiczki, koszule, kołnierze, krawaty, szelki, Bielizna dzienna i nocna damska, męska i dziecięca
I. MARKS

Łódź, Rzgowska 147

Taśmy, Guziki, Klamry, Trykotaże, Wełny i Włóczki a także różny wybór do ręcznych robót, różne artykuły D. M. S. i I. S.

Ceny konkurencyjne.
Uwaga: Wypożyczam kołderki do chrztu.

**PRACOWNIA OBUWIA
Andrzej Nawrot**

Ruda Pabianicka,
ul. Józefa Piłsudskiego 18
przyjmuje obstalunki i reperacje po cenach przystępnych.

Wykonanie SOLIDNE.

**Skład Farb i Żelaza
Mikołaj Grodzki**

Ruda Pabianicka,
ul. J. Piłsudskiego 61.
poleca w wielkim wyborze naczynia kuchenne i okucia budowlane

**MAŁARZ POKOJCWY
M. BIELSKI**

Ruda Pabianicka,
Staszica 118 (gdzie apteka)

Bar „LEŚNICZÓWKA”

wł. A. Jekel
Ruda Pab., Żeromskiego 1
(przystanek tramwaj. w Rudzie)
wydaje śniadania, obiady, i kolacje.
Znakomite wędliny własnego wyrobu.

**FABRYKA CHAŁWY
i OLEJU TACHINOWEGO „KAIRO”**

sp.
z o. o.

ŁÓDŹ, UL. ANDRZEJA 80,
TEL. 207-83.

PORCELANA, szkło, kryształy i fajanse
K. BOGUSŁAWSKI, Łódź

DETAL
 Piotrkowska 100, tel. 126-17

HURT
 Sienkiewicza 25, tel. 153-44.

Przedsiębiorca Robót
 MURARSKICH
Ignacy STRZELECKI
 Ruda P., ul. Traugutta 8/10
 (dom p. Szinke)
 Wykonuje wszelkie roboty
 budowlane, mozaikowe, be-
 tonowe. Warunki do umowy.

F. A. KRAMM

Ruda Pabianicka, ul. Staszica 104, (obok Urz. Pczł.)
 Poleca: materiały różnego gatunku i rodzaju, płaszcze kąpie-
 lowe, ręczniki, prześcieradła fiantki znanej firmy „Leore”
 w Pabianicach oraz konfekcję damską, męską i dziecięcą —
 kapelusze damskie, fartuchy, pończochy, skarpetki, galanteria
 w wielkim wyborze. Ceny konkurencyjne.

Chrześcijańska Wytwórnia Automatycznych Bilardów

„WABIL” Ruda Pabianicka
 ul. Żwirki 9.

wykonuje stoły bilardowe najnowocześniejszych automatów
 (zegarów) i zaopatruje w pierwszorzędną rekwizyt bilardowy.
 Bilardy automatyczne sprzedajemy za gotówkę i na warun-
 kach kredytowych. — Ceny bezwzględnie konkurencyjne.

ZAKŁAD KRAWIECKI
R. Szymankiewicz
 Ruda Pabianicka,
 ul. J. Piłsudskiego 1.

Na sezon wiosenny i letni
 wykonuje wszelkie zamó-
 wienia w zakresie krawiec-
 twa męskiego i kuśnierstwa
 z własnych i powierzonych
 materiałów. Wykonanie so-
 lidne — z wieloletnią pra-
 ktyką w kraju i zagranicą
 (Ameryka). Ceny przystępne

ZAKŁAD ŚLUSARSKI

Otton Jung

Ruda Pab., Staszica 108.
 (Dawniej B-cia Sauter)

Wykonuje wszelkie roboty
 wchodzące w zakres robót
 ślusarskich. Poleca: rowery
 własnej wytwórni oraz od-
 świeżanie i lakierowanie.
 Kuchenki i piece szamoto-
 we. Ceny przystępne.
 Wykonanie solidne.

Piekarnia Mechaniczna

Adolf Gamert

w Chojnach k/Łodzi

ul. Pryncypalna 8,

dostarcza 2 razy dziennie
 świeże pieczywo i ciasta
 wszelkiego rodzaju.

Chrześcijański
DAMSKI ZAKŁAD KRAWIECKI
 i SKŁAD FUTER

JAN KAWIORSKI

Łódź, Kilińskiego 109, tel. 248-45.

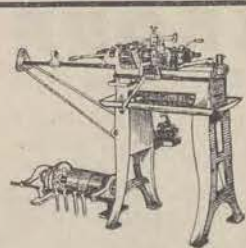
przyjmuje zamówienia na palta, kostiumy z wła-
 snych i powierzonych materiałów.

Na składzie stale duży wybór lisów srebrnych,
 karakułów i innych oraz futra gotowe do wyboru.

Zakład Jubilersko-Zegarmistrzowski

Fr. Dębowski Łódź,
 Kilińskiego 100.

POLECA: biżuterię własnego wyrobu oraz wykonuje
 wszelkie reperacje jubilerskie i zegarmistrzowskie.
 WYKONANIE SOLIDNE — Ceny przystępne.

Wytwórnia Maszyn
 i Śrub Toczonych

W. Wall i K. Zytke

Łódź, Piotrkowska 163,
 Tel. 283-28.

Poleca: toczone śruby, na-
 krętki i części fasonowe.

Przyjmuje do reperacji wszelkie maszyny i ich części.

ZAKŁAD KUŚNIERSKI

Adolf Ferdecki

Łódź, ul. Nawrot 19,
 telefon 210-50.

Anna Orzełowa

położna

Ruda Pabianicka,
 ul. Staszica 110, II-e piętro
 przyjmuje zamówienia pań

Stefan Placek

technik-dentystyczny

Łódź, ul. Wigury 9 t. 227-80
 Wykonanie solidne.

Praktyka długoletnia,

BAR

„Podhalański”

Łódź, ul. 6-go Sierpnia 22.
 tel. 270-35.

wszystkich łodzian i przy-
 jezdnych zaprasza na zna-
 komite flaki, śniadania, o-
 biady i kolacje. Kuchnia
 zakopiańska. Piwa i wina
 wyborowe.

Wszystkim swoim bywalcom
 w Barze »Podhalańskim«
 życzenia Wesołych Świąt
 Wielkiej Nocy składa

Stefan Wolski

Firma obchodzi Jubileusz 115-lecia. 1824—1939 r.

Pierwsza Mechaniczna Fabryka Tkanin Metalowych i WYROBÓW DRUCIANYCH

„Józef HESSE S-cy” w.ł. ARTUR GLATHE

Łódź, ul. Andrzeja 40, telefon 185-23. Konto P. K. O. 604.380.

WYRABIA: Siatki Druciane—żelazne, ocynkowane, mosiężne, miedziane, pobielane. Siatkę Rabitza do ro-
 bót budowlanych i sztukatorskich. Gazę miedzianą filtrową do studzien czerwony i biały. Plecionki drucia-
 ne do ogrodzeń, parceli-placów, kortów tenisowych, kurników, arfy i ochraniacze. Materace, wycieraczki,
 przetaki i siła wszelkich rozmiarów. KONSTRUKCJE ŻELAZNE połączone z siatkami.

CENY NISKIE.

WYKONANIE SOLIDNE.

DOSTAWA SZYBKĄ.

FIRMA NAGRODZONA: Medal Srebrny 1828 r. Grand Prix 1900 r., Medal Wielki Złoty 1912 r.

Powiększamy produkcję
KOKSU GRUBEGO

z najlepszych gatunków węgla.
Dostawa na miejsce w wozach
ogumionych

Sprzedaż Hurtowa
i Detaliczna po cenach
najniższych

GAZOWNIA MIEJSKA w ŁODZI

ul. Targowa 18

Telefon 255-30

ZAKŁAD ZEGARM
STRZOWSKO-JUBILERSKI

Józef KUBECZKA

Łódź, ul. Nawrot 43

Poleca: biżuterie, obrączki ślubne,
zegary, budziki, zegarki
damskie i męskie produ-
jących firm.

Wykonanie
wszelkich reperacji solidnie i fachowo.

Nowoczesne

Gablotki bufetowe

odpowiadające przepisom Komisji Sanitarnej

Haki
Konsolki
Szyny

Dla sklepów masarskich cukierni-
cznych, gastronomicz-
nych, kolonialno spożywczych i t. p.

ADAM COBEL

Łódź, Piotrkowska 261, telefon 154-85

Emalie, szkło i naczy-
nia kuchenne poleca:

Natalia
Stachurowa

Pabianice, ul. Zamkowa 34

Najtańszy
SKŁAD MEBLI

Jerzy
Kagalski

Ruda Pab., Legionów 15

Chrześcijański Magazyn Obuwia
Damskiego, Męskiego i Dziecięcego

Henryka KERBERA

(Dyplomowany mistrz warszawski)

Łódź, ulica Rzgowska Nr. 64.

poleca obuwie wszelkiego rodzaju.
Wykonanie solidne i tanio.

Skład Przyrządów Przeciwożarowych

Ryszard GERTNER

ŁÓDŹ

ul. Kilińskiego 146, telefon nr. 201-33

poleca:

Gaśnice pianowe
i płynowe
„Perkun“

Gaśnice
suchoproszkowe
„Uniwersalna“

działająca pod ciśnie-
niem kwasu węgla.

Gaśnice samochodowe,
autobusowe „EM-RI“,
oraz naboje zapasowe
do wszelkich typów
gaśnic.

Ceny fabryczne! Obsługa
solidna! Fachowa naprawa
wszelkiego rodzaju gaśnic!

Na żądanie służę ofertą.

ZAKŁAD STUDNIARSKI

B. CYNAPOLD

Łódź, ulica Rzgowska nr. 76
Dojazd tramwajami nr. 1, 4 i 11

Wykonuje wszelkie roboty w zakresie studniarskim wcho-
dzące oraz miedziano-kotlarskie. Stawianie studzien
nowych, łwiercenia zwyczajne. Reperacje studni ręcznych
i motorowych. Pobielanie kotłów rzeźnisko-piekarskich.

Tanio ■ Szybko ■ Solidnie

FIRMA CHRZEŚCIJAŃSKA

LUCJA PATZNER

Łódź, Andrzeja 16, tel 245-93

poleca wszelkie artykuły w zakresie gospodar-
stwa domowego oraz szkło i porcelanę

Solidna obsługa Ceny stałe.

P. T.

Mamy zaszczyt zawiadomić Sz.P., że dnia 26 ub.m. została otwarta w Rudzie Pabianickiej, ul. Staszica 99, (przy kinie »Muza«) obok przystanku tramwajowego)

Cukiernia - Kawiarnia „ZIEMIAŃSKA”

Wyroby cukiernicze z firmy JÓZEFA PIĄTKOWSKIEGO

Do dyspozycji Sz. P. sala bilardowa, sala gier, sala towarzyska i kupaiecka.
OBŚLUGA SZYBKA i SOLIDNA. CENY NISKIE.

Z poważaniem
ZARZĄD.

ZAKŁAD STOLARSKI Juliusz Günter

Ruda Pabianicka,
ul. 1-go Maja Nr. 50
Wykonuje wszelkie roboty stolarskie, meblowe i budowlane. Ceny przystępne. Wykonanie solidne.

(Mieszkanie prywatne – Ruda Pabianicka, ul. Marii 1)

Pierwszy Zakład Rymarsko-Tapicersko-Galanteryjny J. Januszkiewicz

Ruda Pabianicka,
ul. Staszica 75
Wykonuje: teczki, pasy, walizki i wszelkie roboty w zakresie pracy siodlarskiej, rymarskiej, tapicerskiej i galanterii skórzanej.

Chrześcijański ZAKŁAD ZDUŃSKI ALFRED BRANDT

Ruda Pabianicka,
ul. Staszica 100.

Wykonuje wszelkie roboty w zakresie zduństwa wchodzące, wyrabia piece i kuchenki szamotowe.

Artystyczna Pracownia Grawersko - Emalierska WYTWÓRNIA STEPLI KAUCZUKOWYCH

PIOTR KAZIMIERZ ABRAMOWSKI

Łódź, Nawrot 38,
(róg Kilińskiego)

Wykonanie solidne. Ceny niskie.

Zawiadamiam Sz. Klientę, iż przejąłem Skład Materiałów Aptecznych

H. Reichtmana, przy ul.

Piotrkowskiej 207, tel. 116-32

Skład mój zaopatrzonej został we wszelkie materiały apteczne, oraz na nadchodzące święta, w bogaty wybór PERFUM i ŚRODKÓW KOSMETYCZNYCH.

KAZIMIERZ MAJCHROWICZ

Spółdzielnia Handlowa

przy Stowarzyszeniu Kupców i Przemysłowców
Polskich w Łodzi z odp. udz.

Łódź, ul. Piotrkowska 152, tel. 148-77
ODDZIAŁ: ul. Rzgowska 10
(róg Nowozarzewskiej) Tel. 143 33.

Skład Win i Wódek „Wł. Prus”

pod kierownictwem **O. JERSAKOWEJ**
Ruda Pabianicka, ul. Piłsudskiego 78, (Dolna Ruda)
Poleca: wódki, wina i likiery najprzedniejszych firm krajowych i zagranicznych. Dla organizacji społ. rabat.

ROK ZAŁOŻENIA 1801.

ZAKŁAD ZEGARMISTRZOWSKO – JUBILERSKI E. Bartuszek Łódź, Piotrkowska 145.

Przyjmuje reperacje zegarmistrzowskie i poleca wyroby najnowszych fasonów biżuterii wykonane we wł. pracowni

Zakład Tapicerski Leopold Zaleśny Łódź, Legionów 10

Przyjmuje wszelkie zamówienia. Na składzie wielki wybór mebli gotowych. Modele najnowsze. Ceny niskie.

PRACOWNIA OBUWIA Władysława

Garwickiego

Mistrz Dyplomowany
Ruda Pab., Staszica 108.
Przyjmuje obstalunki i reperacje oraz posiada obuwie gotowe.

MALARZ POKOJOWY Jan Kierszek

Ruda Pabianicka,
ul. 3-go Maja 8,
(Dom p. Maja)

Skład Materiałów Elektro-Technicznych i części Radiowych

Konstanty Marchwicki

Ruda Pabianicka,
ul. Staszica 128.
Przyjmuje wykonanie wszelkich instalacji światła i siły. Zakładanie piorunochronów

A. Bayer

Ruda Pabianicka,
ul. Staszica 90,

posiada na składzie rowery, kuchenki i piece szamotowe różnej wielkości i wszelkie części do rowerów. Na miejscu własna nielownia i chromownia.

Wiosna - Lato! Płaszczki wiosenne dla Pań i Panów najnowszych modeli angielskich, impregnowane oryginalne angielskie gabardinowe, szewiotowe, ulstry oraz wszelką garderobę męską, uczniowską, sportową dzieciną itp. na nadchodzący sezon wiosenny poleca po cenach ściśle hurtowych

WYTWÓRNY DOM KONFEKCYJNY **St. GINGLAS i A. HALLE**

ŁÓDŹ, Centrala: Piotrkowska 174, tel. 270-44. Oddziały: Rzgowska 52, Limanowskiego 89.

Dla wygody Sz. Klienteli otwieramy specjalnie bogato zaopatrzonej dział konfekcji dziecinnej.

„ELEKTRODOM”

właściciel Mieczysław Zarzycki

Łódź, ulica Piotrkowska Nr. 115, telefon 134-42

Poleca po cenach najniższych:

Radioodbiorniki czołowych firm
Żyrandole — Lampy — Grzejniki
Wentylatory — Odkurzacze
Maszynki do kawy — Żarówki i t. p.
Sprzedaż na dogodne raty.

Zakład Pogrzebowy

B-cia Krieger

dawn. K. G. FISCHER

Łódź, Sienkiewicza 89.
telefon 149-41

Istnieje od r. 1868.

A. KLINGBEIL

Łódź, Piotrkowska 160

Telefon 216-20

Rok założenia 1884

Przedstawicielstwo firm:

„Odeon“
„His Master's Voice“
„Columbia“

Największy wybór płyt gramofonowych krajowych i zagranicznych

**Warsztat
Główna 12**
front, wejście
z podwórka.

EKSPORT

Centrala: **Łódź, Kopernika 50**

Telefon 125-42 Ekspedycja
Telefon 125-35 Biuro główne

Jedyna w woj. Łódzkim Fabryka Konserw Mięsnych Rafineria Smalcu Fabryka Wędlin świeżych i suchych produkująca na rynki zaogr. i krajowe.

KONSERW

poleca:

w najwyższych gatunkach

wyroby mięsne i konserwy

o wyszukanym i wysoce delikatnym smaku

Filie w Łodzi:

Ul. Piotrkowska 15	Ul. Wawelska 3
„ 11 Listopada 10	„ Brzezińska 59
„ 11 Listopada 35	„ Okrzei 4
„ Kilińskiego 79	„ Rzgowska 47
„ Kilińskiego 159	„ Księży Młyn 14

Zgierska 85 — Napiórkowskiego 57 — Główna 33, 62
oraz ponad 300 punktów sprzedaży w całym mieście.

Skład materiałów budowlanych, żelaza i farb

ALOJZY LESZ

Ruda Pabianicka,
Staszica 96, tel. 262-24

NAJTAŃSZE ŹRÓDŁO ZAKUPU

Tudzież do wynajęcia piękny i tani lokal handlowy (sklep)

BIURO TECHNICZNE

ROBERT KÜHN

ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 169, tel. 210-59

STALE NA TKŁADZIE:

Pasy skórzane. Pasy bawełniane. Pasy z wielbłądziej sierści. Troki krajowe i zagraniczne. Czółenka holend. z drzewa »Lignostone«. Biczki tkackie chromowe i tp. Zgrzebła ręczne. Grzebień do siekaczy (hakerblaty). Kopshaltry. Łańcuchy rolkowe Galla i inne do grempli i selfaktorów. Wrzeciona do selfaktorów. Łożyska do wrzecion. Taśmy, deseczki i osetki szmerglowe oraz szmergiel w proszku. Oliwiarki. Pikiery, widelki, czółenka, sprężyny, rozoinacze do warztatów tkackich. Rncyna, tran i smary do konserwacji wyrobów skórzanych. Smary do łożysk kulkowych, Aparaty i łączniki do pasów, druciane i inne.

DZIAŁ GAŚNIC:

Gaśnice i naboje wszelkich typów. Naprawa gaśnic. Porady fachowe. Na życzenie - bezpłatna kontrola gaśnic.

J. Wągrowska

PRACOWNIA GORSETÓW I PASÓW
ŁÓDŹ, Piotrkowska 117, telefon 118-99

ZAKŁAD STOLARSKO-MEBLOWY

ANTONI KOPROWSKI

Łódź, ul. Zgierska 26, tel. 279-86

mieszkanie prywatne, Współca 3. Firma egzystuje od 1904 r

poleca: gotowe meble pojedyncze i komplety: sypialnie, stołowe, gabinety i tp.

NAJNOWSZE WZORY, Solidne i gwarantowane wykonanie
Ceny przystępne

GALANTERIA DAMSKA, MĘSKA I DZIECIĘCA

Polecamy w wielkim wyborze:

Całe wyprawy dziecięce. Kompleciki do chrztu

G. PENCZKOWSKA

Łódź, ul. Przejazd 15

Bielizna ledwabna i płócienna damska i męska. Kołnierzyki, krawaty, pończochy, skarpetki, rękawiczki, chusteczki i tp. **CENY KONKURENCYJNY**

BIURO ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANE

„ARBUD“

 inż. W. Kowalewski i S-ka

RUDA PABIANICKA, ulica Piłsudskiego 12
Łódź, ul. 11-go Listopada 5, front III piętro

Wykonuje projekty, kosztorysy i obliczenia statystyczne.

Z dniem 16 lutego r. b. objęliśmy
RESTAURACJĘ-WINIARNIĘ

„HALKA“

 ŁÓDŹ, ulica St. Moniuszki 1,
telefon 151-42

Gruntowna reorganizacja. Lokal postawiony na najwyższym poziomie. Codziennie występy artystyczne. Coctail-Bar. Dancing. Lokal otwarty do godz. 6-ej rano.

Za Dyrekcją: Jerzy Kurzyński

CENY NISKIE

ZAKŁAD STOLARSKO-MEBLOWY

Stefan Głowacki

Łódź, ul. Rzgowska 52

POLECA: Gotowe meble pojedyncze i komplety sypialne, stołowe, gabinety i tp. najnowsze wzory solidne i gwarantowane wykonanie, przyjmują wszelkie obstalunki

ZALOŻONA W ROKU 1891

Lecznica dla Zwierząt

Mgr.

H. WARRIKOFFA

ŁÓDŹ, KOPERNIKA 22, TEL. 172-07

powiększona

2-ch lekarzy weterynarii

Analizy, elektryzacja, naświetlania, wodolecznictwo, wyjazdy

Prenumerata: Rocznie (z odnośnieniem do domu) zł. 4, półrocznie zł. 2, kwartalnie zł. 1. Numer pojedynczy 30 gr.

Wydawca i Redaktor: Edward Klisz.

Adres Redakcji: Ruda Pabianicka, ul. J. Piłsudskiego 3, telef. 169-44

Druk: Zakł. Graf. »OSTOJA« (wł. J. Kotkowska) Łódź, ul. Andrzeja 13, tel. 169-44.